

keramiske noter 30/2009

15. årgang

Anne Kjærsgaard 1933-1990

af Brian Erhardtsen

Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus i Middelfart viser fra den 6. september frem til den 22. november 2009 en retrospektiv udstilling med den dansk/franske keramikker Anne Kjærsgaard - en af Europas store kvindelige keramikere.

Idéen med udstillingen er at vise Anne Kjærsgaards kunstneriske udvikling fra hun flyttede til Frankrig i 1958 frem til sin død i 1990.

Anne Kjærsgaards udgangspunkt var naturen, det organiske og det basale for keramik, det brugsorienterede. Hendes arbejder udviklede sig primært fra at være brugskeramik til i medio 1970'erne formmæssigt fortsat at se anvendelige ud til at være anledningen for dekoration. Dekorativt flyttede Anne Kjærsgaard sig fra de spontane streger dekoreret med kohorn over i organiske dekorationer til i 1980'erne at udvikle et enestående poetisk og malerisk univers. I det, der betegnes som Anne Kjærsgaards sidste værk, er dekorationen blevet til meditativ skulpturel kunst.

Fremhæves skal også, at hun var en fabelagtig drejer, der kunne dreje enorme mængder på i løbet af kort tid og derefter ikke arbejde en længere periode. Formmæssigt er hendes keramik typisk fransk, men har trods dette noget umiskendeligt Anne over sig. Det mest karakteristiske er kanderne, hvor hanken fik et tvist i afslutningen, en individualitet, der besjæler hendes umiddelbart anvendelige keramik.

Anne Kjærsgaard er født i København i 1933 men voksede op i Ringsted, hvor hendes forældre havde en stor manufakturforretning. Interessen for keramik fik hun allerede som 13-15 årig, hvor hun besøgte keramikeren Hedvig Ravn, der boede få kilometer udenfor Ringsted.

I 1951 blev Anne optaget på Kunsthåndværkerskolen i København. Fra medstuderende vides, at Anne ofte ikke var på skolen. Hun var praktiker, der hellere var i praktik hos andre keramikere, bl.a. hos Kähler i Næstved. Da hun afsluttede uddannelsen som kera-

miker i 1955, havde hun således allerede været i praktik 8 steder i Danmark og Norge.

Umiddelbart efter endt uddannelse i 1955 etablerede Anne Kjærsgaard sit første værksted i kælderen under forældrenes forretning. Anne havde dertil erhvervet en drejeskive og en elovn. Hun arbejdede med lertøj og dekorerede meget tidstypisk sine arbejder med bl.a. vertikale streger ved hjælp af pensel eller kohorn.

I 1956 rejste Anne til England for at arbejde hos Bernard Leach i St. Ives, hvor hun opholdt sig fra 1956 frem til 1958. Fra den tid har vi bl.a. historien om Bernard Leach, der bekendtgjorde, hvad der skulle laves den dag, hvorefter alle andre elever end Anne straks gik i gang med dagens arbejde. Anne derimod fordrev tiden med at snakke og ryge, indtil umiddelbart før arbejdet skulle være afsluttet, hvor hun så satte sig til drejeskiven og drejede som besat, og da Bernard Leach kom for at se på resultatet, blev netop Anne Kjærsgaards arbejde fremhævet.

Det fortælles også, at Bernard Leach mange år senere skulle have sendt et brev til Anne, hvor han bekendtgjorde, at hun var hans sande arvtager. Om dette er sandt, vides ikke, men sikkert er det, at Bernard Leach i 1964-65 forsynede hende med flere signerede tegninger på en 3-kamret ovn.

Bernard Leach opfordrede Anne til at rejse til Saint-Amand-en-Puisaye grundet stedets gode stentøjsler, et råd hun fulgte i 1958. Anne arbejdede først hos pottemageren Roger Jacques, hvor hun fik et indgående kendskab til brændefyringer, der varede 5-7 dage. Denne brændingsform fascinerede hende så meget, at hun tog den til sig og anvendte den, da hun fik eget værksted.

I 1960 rejste Anne videre til La Borne, som ligger ca. 50 km fra Saint-Amand-en-Puisaye. Der kan være flere årsager til at Anne valgte at rejse til La Borne. Anne kendte således keramikeren Gutte Eriksen, der i 1948 havde foretaget samme rejse. En anden kunne være, at Roger Jacques opfordrede

hende til at rejse dertil. Det var også Roger Jacques, der fik arrangeret, at Anne kunne leje et gammelt værksted af pottemageren Armand Bedu.

Sommeren 1961 fandt Anne sammen med kunstneren Jean Linard, som hun blev gift med. Sammen købte de noget jord ved landsbyen Les Grandes-Poteries, hvor de byggede alt op fra grunden. Frem til 1963 byggede de 6 ovne, der alle havde svært ved at komme op på de 1300° C, som er nødvendig ved en stentøjsbrænding.

I 1965 byggede Anne og Jean en brændefyret ovn med 3 kamre ud fra de tegninger, som Anne havde modtaget fra Bernard Leach. Anne anvendte ovnen indtil september 1973, hvor hun følte sig tvunget til at rejse fra Les Grandes-Poteries på grund af ægteskabelige problemer. Anne flyttede med fire børn i alderen fra 4 til 11 år samt en pose ejendele til sine forældres sommerhus i Les Halliers. Jean nægtede at hjælpe hende, så hun kunne få bygget en ny ovn og dermed få en indtægt.

I 1975 var Anne Kjærsgaard gæsteunderviser på University of Colorado, Boulder i USA. Dette ophold gjorde, at Anne efter hjemkomsten begyndte at bruge to for hende nye glasurer, en brun og en blålig glasur.

I 1979 flyttede Anne til Laspeyre og startede dermed en kunstnerisk set meget fin periode på 8 år, hvor dekorationen udviklede sig, ofte i kombination med den karakteristiske glasur med blåligt skær.

I 1982 rejste Annes ældste søn Christophe fra Laspeyre, og da han hidtil havde været en meget central person i de langvarige og udmarvende brændinger, var det vanskeligt for Anne alene at magte brændingerne.

Anne fik i 1983 bygget en gasovn til forglødning, men til glasurbrænding anvendte hun fortsat den tidkrævende brændefyring. Anne var ikke glad for at bruge gasovnen og tog den derfor ikke med sig i 1987, da hun flyttede tilbage til Les Halliers.

Hendes udstillingsaktivitet var på sit højeste i 1980'erne, hvor hun havde mange udstillinger i Frankrig, Holland, Sverige og Danmark. Fra flere udstillinger ved vi, at folk skulle være hurtige under ferniseringer, hvis de ville nå at købe hendes arbejder. Anne havde dog ingen økonomisk sans, for når der var penge, blev de hurtigt brugt. Annes kunstneriske produktion og liv var præget af store svingninger. På få måneder kunne hun lave keramik til flere udstillinger, hvorefter hun i måneder trak sig tilbage inaktiv og indadvendt.

Anne Kjærsgaards keramiske produktion har haft stor indflydelse på fransk keramik. Anne benyttede

glasurerne fra tiden hos Bernard Leach, da hun flyttede til Saint-Amand-en-Puisaye og var dermed fra starten af sin tilværelse i Frankrig med til at forny det traditionelle franske pottemageri, idet man her hidtil alene havde benyttet askens glasureffekter på det brugsorterede keramik. Annes fornyende anvendelse af glasurer og dekoration i kombination med de traditionelle brændinger var banebrydende. Hendes indflydelse på fransk keramik er større end nogen anden dansk keramikers, og selv blandt danske keramikere er hendes indflydelse synlig.

Anne Kjærsgaard døde den 26. februar 1990.

Til udstillingen på Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus er der et katalog med dansk, fransk og engelsk tekst.

Sir Percival David Collection of Chinese Art

A new state-of-the-art gallery and study centre at the British Museum, designed to house Sir Percival David's stellar collection of Chinese ceramics, opened on 23 April 2009, the year the British Museum celebrates its 250th anniversary. The new Sir Joseph Hotung Centre for Ceramic Studies is custom-designed to house Sir Percival David's unparalleled collection of Chinese ceramics.

The Sir Joseph Hotung Centre for Ceramic Studies, made possible thanks to the support of one of the Museum's most generous benefactors, will display Sir Percival David's collection in its entirety. Formerly housed in a university museum administered by The University of London's School of Oriental and African Studies, and known chiefly by scholars and students, the Collection will now be accessible to the Museum's approximately six million annual visitors.

The Sir Percival David Collection, comprising some 1,700 objects, is one of the world's foremost collections of Chinese ceramics, whose scholarly value and extraordinary beauty is recognised around the world. Visitors will be able to view at a glance the rich variety of Chinese ceramics and see outstanding stonewares and porcelains from many kilns and dating from the 3rd to the 20th century AD. As part of the preparations for the new display, a dedicated team of conservators has seen to the cleaning and care of the important collection.

One of the highlights in the Collection is the pair of Yuan Dynasty "David Vases" (AD1351), the earliest precisely dated examples of blue-and-white porcelain in the world. The Collection is also rare for boasting a significant holding of exquisitely painted porcelains, decorated by imperial command in the Forbidden City during the Qing Dynasty. A handscroll dating to

AD1728, which depicts antiquities and porcelains in the collection of the Yongzheng Emperor (lived AD 1678-1735), and which remarkably includes a porcelain bowl in the Percival David Collection, is also part of the display. Due to its fragility, the scroll will be unrolled a section at a time in order to regulate its exposure to light.

A selection of two hundred of the most outstanding ceramics will be displayed on a single level in cases in the centre of the room that encourage visitors to walk around them. The remaining 1500 exhibits will be arranged more densely in rows of glass shelves in tall, narrow wall cases to create a "library" of ceramics. This display evokes the Qing dynasty tradition of multishelved cabinets that the emperors favoured for putting on view a maximum number of collectables in the palace. It is also reminiscent of the "cabinets of curiosities" typical of the Enlightenment era, and which can be seen in the Museum's own Enlightenment Gallery.

The gallery provides some traditional written labels, but more innovatively, visitors will be able to consult touch-screen computers to access information and close-up photographs of the collection objects. This information includes recent scholarship and transcriptions and translations of Chinese inscriptions. The same images and text will also all be available worldwide online through the British Museum's website.

This new exhibition space will be at the heart of the Sir Joseph Hotung Centre for Ceramic Studies, which is dedicated to encouraging research on Asian ceramics at the British Museum. The Centre will also feature a brand new study room, including shelving for the Department of Asia's books. The study room is available by appointment for professors and their students and for researchers to study objects in the Museum's Asian collections

---

***Inga og Ejvind Kold Christensens Fonds
Hæderspris 2009***

Årets hæderspriser på hver 100.000 kr fra "Inga og Ejvind Kold Christensens Fond" er tildelt:

Væver Ane Henriksen

Sølvsmed Sidsel Dorph-Jensen

Tommerup Keramiske Værksted

Fondens hæderspriser uddeles årligt med ønsket om at styrke opmærksomheden omkring talenter, der på uddelingstidspunktet kendetegner dansk kunsthåndværk, design og anden kunstnerisk virke.

Fondens hæderspris er tidligere tildelt keramikere Karen Bennicke og Malene Müllertz, glaskunstner Pipaluk Lake, bogbinder Ernst Rasmussen, designer

Cecilie Manz, grafisk designer Jeanne Philip, guldsmedene Kasia Gasparski og Per Suntum, møbelsnedker Søren Risvang, tapetserer Ivan Schlechter, tekstildesignerne Thea Bjerg og Anne Damgaard, væverne Ville Clemmensen, Kristine Kjærholm, Vibeke Klint og Puk Lippmann, samt billedkunstnerne Kirsten Delholm og Jytte Rex.

Bestyrelsen i Inga og Ejvind Kold Christensens Fond består af arkitekt Hanne Kjærholm, arkitekt Hanne Valeur, museumsdirektør Bodil Busk Laursen, tekstildesigner Thea Bjerg, designer Ole Jensen og advokat Jens Gehl.

Keramik-Relæet -Keramikringene breder sig

Ringene breder sig med pæn hastighed, og flere og flere tilmelder sig Keramik-Relæet, både med ønsket om at få videresendt information om arrangementer og interesse for at høre om keramiske aktiviteter. Der er pt. adskillige hundrede tilmeldte, heraf mange som vi ikke i forvejen kender som keramikinteresserede, og som i høj grad er drevet af en generel glæde for dansk kunsthåndværk. Desuden er det fantastisk at opleve, at interessen også er vakt f.eks. på flere museer, i auktionshuse, på fagskoler og hos gallerier. Tilmeldingerne kommer fra både ind- og udland, og nu tæller relæet også interesserede fra bl.a. Australien, England, Italien, Norge, Spanien og Tyskland samt Sverige, hvor flere tilmeldte sig efter en omtale af Keramik-Relæet i et kunsthåndværkerskrift.

Mange har også henvendt sig som en slags 'agenter', der arbejder på at synliggøre relæet, og bl.a. er der på Facebook blevet oprettet en fangruppe, der lige så stille opdages af flere. Adskillige har også spurgt om muligheden for at starte udsendelser allerede nu, men som tidligere besluttet, går relæet først i luften pr. oktober 2009, når der er opbygget et stærkt netværk. Der udsendes løbende information til potentielle deltagere, og lige nu er der vel 300-400 mails, der mangler at blive sendt ud, men der er ved at gå sol og havetid i mange, så hen over sommeren begrænses antallet af udsendte mails.

Sommeren bruges til bl.a. at færdiggøre tankerne om, hvordan det sikres, at modtagerne af information fra Keramik-Relæet ikke bliver 'bombet ned' - både hvad angår filformat og antal af arrangementer. Når tiden nærmere sig oktober vil retningslinierne for brugen af relæet som formidler bliver sendt ud. Vi er utrolig glade for opbakningen, og glæder os til at udvikle Keramik-Relæet, så vi sammen kan sætte fokus på dansk keramik. Relæets kontaktadresse er keramik@holtschmidt.dk.

Keramikrelæet v/Ane Maria & Anni Holst-Schmidt

Udstillinger hvor og hvornår ved Gunnar Jakobsen

Udstillingsoversigten er udarbejdet på grundlag af tilbagemeldinger på forespørgsler udsendt ultimo 2008 til museer og udstillingssteder i ind- og udland samt til en række danske keramikere; men ikke mindst på grundlag af en afsøgning af Internettet.

Oversigten er ikke udtømmende og publiceres med forbehold for eventuelle aflysninger/ændringer. Inden et eventuelt besøg bør man derfor undersøge, om udstillingen nu er blevet til noget samt udstillingens åbningstider.

Der henvises tillige til tillægget til *keramiske noter 29/2009*, der indeholder en oversigt over museer og gallerier fortrinsvis i Europa. Oversigten er ikke udtømmende, men vil være en god hjælp, hvis man skal rundt i Europa og gerne vil se keramik på sin vej.

Dagbladenes fredagstillæg kan være nyttige med deres aktuelle oversigter over begivenheder i den kommende uge, ligeledes den landsdækkende oversigt i *Kunstavisen*, som udkommer månedligt, samt den gratis kvartalsvise *Art Guide*, der dækker København og omegn samt lidt af henholdsvis Sjælland og det sydlige Sverige.

København og omegn

Det danske Kunstindustrimuseum, Bredgade 68, 1260 København K. Website: www.kunstindustrimuseet.dk.

Ann Linnemann studie galleri, Kronprinsessegade 51, 1306 København K. Tlf 33 93 35 03. Website: www.annlinnemann.blogspot.com.

→02.08.09 *Gukki Møller – keramik og lærred*. Nordatlantens Brygge, Strandgade 91, Christianshavn, 1401 København K. Website: www.bryggen.dk.

→16.08.09 *Jette på Bjerget*. Officinet. Med titlens Holbergske reference giver Jette Arendal en humoristisk kommentar til det moderne menneskes travle og ofte forjagede liv. Små dilemmaer og banale situationer er omdrejningspunktet for de fint modellerede porcelænsfigurer. Udtrykket grænser til det surrealistiske med en kombination af klassisk kunst og porcelæns kitsch. Skulpturernes titler og kommentarer giver historie og liv til de blanke hvide figurer og er en lige så stor del af udstillingen.

→29.08.09 *Akio Takamori*. Ann Linnemann studie galleri. Akio Takamori er en genialt fortællende form- og billedkunstner. Han mestrer at forene det todimensionale med 3D på en eventyrlig måde, der på mystisk vis fører beskueren op i en syvende dimension.

En afsøgning af Internettet kan stærkt anbefales, inden man begiver sig af sted. Websites med gode museums- og udstillingsoversigter:

www.kultunaut.dk [Kulturkalender]
www.museums.dk [Museer i Danmark med links til bl.a. museer i Storbritannien, Sverige og Norge]
<http://icom.museum/vlmp/world.html> [Museums around the world]
www.konstkalendern.se [Sverige]
www.svensktkulturarv.com [Sverige]
www.studiopottery.co.uk [Storbritannien]
www.porzellan-selb.de – Wiki Porzellan und Glas [Tyskland]
www.ceramique.com [Frankrig]
www.e-yakimono.net [Japan]
www.clayzee.com/Collections/Museums/Japan/

Indgangsnøglen til den efterfølgende oversigt er landenavnet, dernæst byen, hvor udstillingsstedet findes. Oversigten omfatter udstillinger i Danmark, Sverige, Storbritannien, Tyskland, Schweiz, Østrig, Ungarn, Nederlandene, Belgien og Frankrig samt Japan, Canada og USA.

→20.09.09 *Second Nature - en dansk japansk design udstilling*. Udstilling med bl.a. Turi Heisselberg Pedersen. Rundetaarn, Købmagergade 52A, 1150 København K. Website: www.rundetaarn.dk.

13.08.09-15.08.09 *Kunsthåndværker Marked 2009*. Frue Plads, København K. Tlf 33 15 29 40. Website: www.kunsthandaerkermarkedet.

→29.08.09 *Afgang 09 · Glas & Keramikskolen på Bornholm*. Katalog. Designer Zoo, Vesterbrogade 137, 1620 København V. Website: www.designerzoo.dk.

02.09.09-19.09.09 *Sten Lykke Madsen*. Albrechtsens Galleri [ved Kongens Have], Kronprinsessegade 3, 1306 København K.

03.09.09-26.09.09 *SeptemberRum*. Ann Linnemann studie galleri. Udstilling med Jeanette List Amstrup, Vibeke Fønnesberg Schmidt, Annemette Kissow og Sia Mai, hvor de præsenterer et fælles rum for deres nyeste spændende opgaver, prototyper og færdige designprodukter, som de hver især arbejder med lige nu. Udstillingen er gruppens første udstillingssamarbejde efter at de for 20 år siden sammen startede på Danmarks Designskole. De har herefter hver især arbejdet med keramik og glas både som unika og som serieproduktion. De har designet for Kähler, Holmegaard, Höganäs Keramik, Ikea, Vipp og Normann Copenhagen.

10.09.09-10.10.09 Udstilling med bl.a. Annemette Klit. Galleri Rasmus, Hausers Plads 14, 1127 København K. Website: www.gallerie-rasmus.dk.

02.10.09-24.10.09 *Keramiker Kim Holm og Billedvæver Ann Sloth*. Katalog. Galleri Secher & Scott, Bredgade 18, 1260 København K. Website: www.secher-scott.dk.

03.10.09-31.10.09 *KulturLandskaber*. Ann Linnemann studie galleri. Ole Akhøj & Ann Linnemann viser fotos og skulpturelle vaser med referencer til KulturLandskab.

10.10.09-13.12.09 *Keramiske Veje*. Katalog. Sophienholm, Nybrovej 401, 2800 Kgs. Lyngby. Website: www.sophienholm.dk. "Keramiske Veje" med Beate Andersen, Bente Hansen, Sten Lykke Madsen, Bodil Manz, Malene Müllertz, Jane Reumert og Gunhild Aaberg suppleret med værker af yngre keramiske kunstnere. Flere af disse har tidligere i andre sammenhænge præsenteret deres værker på Sophienholm. Deres forskellighed til trods er det lykkedes kunstnerne i enighed at samles om et fælles udstillingsprojekt, hvor der udelukkende vises nye unika-værker, suppleret med nye værker af et par inviterede yngre keramiske kunstnere. De keramiske former og deres raffinerede overfladestrukturer indeholder ofte et komprimeret symbol- og tegnsprog. Og selv om nytte- og brugsværdier i dag ofte er af underordnet betydning i keramikken, så er det dog ikke ladet helt ude af betragtning. Gruppens "veje" synes at føre til forundring og overraskelser.

28.11.09-20.12.09 *Keramik og foto*. Ane Katrine von Bülow og Ole Akhøj. Officinet, Danske Kunsthåndværkere, Bredgade 66, 1260 København K. Website: www.danskekunsthåndværkere.dk.

Øvrige Danmark

Børghlum

→30.08.09 Børghlumkeramikere udstiller sammen med keramikere fra Bornholm. Børghlum kloster, Klostervej 255 B, Børghlum, 9760 Vrå. Website: www.boerglumkeramik.dk. Børghlum Keramikere er Catherine Collart, Dorthe Hansen, Janice Hunter, Anna K. Johansdottir, Joan Kristensen og Dorte Visby, mens de bornholmske keramikere er Eva Brandt, Lenny Goldenberg, Hanne Hansen, Peter Hiort Petersen, Ann-Charlotte Ohlsson samt Pernille Stougaard.

Esbjerg

06.11.09-01.01.10 *Heidi Guthmann Birck*. Galleri Slugen, Grundtvigs Alle 42, 6700 Esbjerg. Website: www.slugen.dk.

Espergærde

→30.08.09 søndag 10.00-17.00 *Frank Hejndorf*. Minivaser og -skåle. Galleri Sonntag, Ved Stationen 1A, 3060 Espergærde. Website: www.gallerisonntag.com.

Fredericia

Galleri Jytte Møller, Jyllandsgade 45, 7000 Fredericia. Website: www.gallerijyttemoeller.dk. Tlf 26 15 22 94.

→12.09.09 *Hans Vangso – Tea Bowls*. Galleri Jytte Møller.

16.01.10-20.02.10 *Morten Løbner Espersen*. Galleri Jytte Møller.

20.03.10-24.04.10 *Claudi Casanovas*. Galleri Jytte Møller.

08.05.10-12.06.10 *Jane Reumert*. Galleri Jytte Møller.

07.08.10-11.09.10 *Barbro Åberg*. Galleri Jytte Møller.

02.10.10-06.11.10 *Aage Birck*. Galleri Jytte Møller.

Frederiksværk

→23.08.09 *Lone Teglskov foto og keramik samt Lena Søborg skulpturer*. Ågalleriet, Hans Futtrups Sti 3, Krudtværksområdet, 3300 Frederiksværk. Website: www.kunstforening.dk. Som keramik arbejder Lone Teglskov bl.a. med rakubrændt dansk rødler. Hun henter sin inspiration til former og farver i naturen.

Fussingø

29.08.09-06.09.09 *Kunsthåndværk på Fussingø slot*. Med deltagelse af bl.a. Sandra Davolio. Fussingø slot, Vasevej 9, Fussingø, 8920 Randers NV.

Grenaa

06.10.09-24.11.09 *Maler Svend Åge Madsen (†) og keramik Kirsten Holm*. Baunhøj Mølle, Bavnehøjvej 31, 8500 Grenaa. Tlf 86 32 72 45. Website: www.baunhoej-moelle.dk.

Gudhjem

Gudhjem Museum, Stationsvej 1, 3760 Gudhjem. Website: www.bornholmsmuseer.dk/gudhjem.

→06.09.09 *Holkahesten 2009*. Gudhjem Museum. Af keramikere deltager Gerd Hiort Petersen, Marie Hjorth, Karin Høj Christensen, Julie Høm og Hans Munck Andersen samt som gæst Charlotte Thorup.

20.09.09-03.01.10 *Jais Nielsen (1885-1961) - Speed Limits*. Katalog. Bornholms Kunstmuseum, Otto Bruuns Plads 1, 3760 Gudhjem. Website: www.bornholms-kunstmuseum.dk.

Jais Nielsen var en af de banebrydende kunstnere i begyndelsen af 1900-tallet. Som en af de første tog han de nye franske og italienske strømninger til sig og omsatte dem til et anderledes og meget dynamisk maleri, ligesom han som keramikker viste nye veje i sine arbejder på Den kongelige Porcelænsfabrik.

17.10.09-25.10.09 *Gudhjem Museums egen samling*. Gudhjem Museum. I forbindelse med 40-året for Gud-

hjem Museums åbning vises et bredt udsnit af museets egen samling af såvel malerier og grafik som kunsthåndværk med vægten lagt på de senere års indkøb og gaver.

Herfølge

→31.07.09 *Keramik og brugskunst fra Lervare- og Keramik fabrikken "Hegnetslund"*. Herfølge Bibliotek, Billesborgvej 1B, 4681 Herfølge. Website: www.koegebib.dk.

Helsingør – Gribskov - Hillerød

05.09.09-06.09.09 10.00-18.00 *Kunstrunden Nordsjælland*. 66 kunstnere og kunsthåndværkere åbner deres døre. Website: www.kunstrunden.dk.

Hillerød

→28.09.09 *Tue Poulsen*. Den lokale billedkunstner, designer og keramikker udstiller keramik, skulpturer og relieffer. Hillerød Bibliotek, Christiansgade 1, 3400 Hillerød. Website: www.hilbib.dk.

29.08.09-30.08.09 *Kunstrunden*. Fællesudstilling. Rotationspressen, Milnersvej 43, 3400 Hillerød. Website: www.kunstrunden.dk.

Hobro

→05.09.09 *Unika keramik – Form og idé*. Katalog. Mariagerfjord Kunstforening, Store Torv, 9500 Hobro. Website: www.kunstetagerne.dk. 19 af Danmarks bedste keramikere deltager i denne udstilling. Alle med unika repræsenterende en klassisk tradition i nutidige former såvel som eksperimenterende skulpturelle udtryk. Udstillingen viser keramikere, hvis arbejder man kan finde på museer i det meste af verden, men også en yngre generation af anerkendte, kreative kunstnere.

På udstillingen deltager Per Ahlmann, Beate Andersen, Karen Bennicke, Martin Kaldahl Bodilsen, Christian Bruun, Ane-Katrine von Bülow, Anne Fløche, Bente Hansen, Louise Hindsgavl, Gerd Hiort Petersen, Nina Hole, Steen Ipsen, Bodil Manz, Hans Munck Andersen, Malene Müllertz, Peder Rasmussen, Charlotte Thorup, Hans Vangsgø og Gunhild Aaberg.

Horsens

Stengalleriet, Asgårdsvej 11, 8700 Horsens. Website: www.stengalleriet.dk.

→22.08.09 *Kirsten Holm og Poul Kidmose*. Keramik og stensulpturer. Stengalleriet.

12.09.09-31.10.09 *Gerd Baarstrøm*. Stengalleriet.

Kolding

Trapholt, Æblehaven 23, 6000 Kolding. Website: www.trapholt.dk. Tlf 76 30 05 30.

→06.09.09 *Biennalen for Design og Kunsthåndværk 2009*. Trapholt. Udstillingen er Danmarks største og eneste tilbagevendende med fokus specifikt på kunsthåndværk og design. Der er her mulighed for at se de

allernyeste, mest kreative og innovative værker af de bedste danske navne. Det gennemgående tema for Biennalen 2009 er "Bæredygtighed". Se også www.biennalen2009.dk.

→03.10.09 *Ane Davidsen*. Keramiske sko i stentøj og porcelæn – en fantasiverden. Galleri Pagter, Adelgade 3, 6000 Kolding. Website: www.galleripagter.dk. En fantasiverden i keramik og billeder. Ane Davidsen viser helt nye eventyrlige keramiske sko i stentøj og i porcelæn. Tegneren Helle Vibeke Jensen lader i sine billeder eventyrene fortsætte.

26.09.09-03.01.10 *Keramik af Peder Rasmussen*. Museet på Koldinghus, Markdannersgade 11, 6000 Kolding. Website: www.koldinghus.dk. Peder Rasmussen hører til blandt de originale danske keramikere. På en solid baggrund tilbage til Thorvald Bindsbølls nyskabende keramik har Peder Rasmussen udviklet sin egen form, hvor krukken har mistet sin oprindelige funktion som beholder, men har antaget en form som grundlag for billedfortællinger. Krukkerne er derfor ofte af helt samme form, det er billederne på ydersiderne, der betyder noget, ikke krukens form. Hvad lærredet er for en maler, er lertøjet for Peder Rasmussen.

09.09.10-januar 2011. *Lin Utzon*. Trapholt.

Lønstrup

21.11.09-20.12.09 *Sten Børsting og Adam Gabriel*. Galleri Jakobsen, Rubjergvej 40, Lønstrup, 9800 Hjørring. Website: www.galleri-jakobsen.dk.

Middelfart

Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus, Kongebrovej 42, 5500 Middelfart. Tlf 64 41 47 98. Website: www.grimmerhus.dk.

→30.08.09 *Arabia Art Department - Helsinki*. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus.

→06.09.09 *Danmarks Designskole*. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus. Afgangsholdet 2009 viser dets bedste keramiske resultater.

06.09.09-22.11.09 *Anne Kjærsgaard – Retrospektiv*. Katalog. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus.

08.09.09-18.10.09 *René Olsen*. Månedens kunstner. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus.

29.11.09-14.03.10 *Tepotter af tiden*. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus. En række af tidens dygtige og spændende skabere af keramiske tepotter, inviteres til at give deres bud på vor tids tepotter og krus.

29.11.09-14.03.09 *Gensyn med "Den Kongelige"*. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus. Dansk kunsthåndværk og design, som det kom til udtryk på Den Kongelige Porcelænsfabrik i 1960'erne og 70'erne, var tidstypisk i stilen. Meget af denne produktion er stadig "holdbar" i formsproget, andet kan siges at være "smag og behag". På udstillingen vises eksempler på begge dele.

Odense

Keramik-Galleriet, Lotte Blom, Læssøegade 168, 5230 Odense M. Website: www.lotteblom.dk.

→14.10.09 *Pauline Drud*. Keramik-Galleriet.

15.09.09-14.11.09 *Leif Bossel*. Keramik-Galleriet.

15.10.09-14.12.09 *Randi Platz*. Keramik-Galleriet.

Silkeborg

→16.08.09 *Lars Ravn – Retrospektiv*. Katalog. Silkeborg Kunstmuseum, Gudenåvej 7-9, 8600 Silkeborg. Website: www.silkeborgkunstmuseum.dk.

22.08.09-23.08.09 kl 10.00-17.00 *Åbne atelierdøre 2009 Silkeborg*. Website: www.aabneatelierdoere-silkeborg.dk.

Silkeborg Kunstnerhus, Nygade 24, 8600 Silkeborg. Website: www.silkeborgkunstnerhus.dk.

Skælskør

→30.09.09 *Torun Finnsdottir*. Købmandsgården Skælskør, Algade 11, 4230 Skælskør.

Store Heddinge

→30.08.09 *Sange til Havheksen*. Knud Odde og Ulla Thornberg. Stevns Museum, Højerup Bygade 38, 4660 Store Heddinge. Website: www.oestsjaellands-museum.dk. Havheksen er de to kunstners tema for udstillingen. Ulla Thornberg har på værkstedet i Strøby Ladeplads lavet Havheksens testel. Testellet består bl.a. af store kopper, kandelabre og tallerkner som de to kunstnere i fællesskab har dekoreret med udsmykninger og inskriptioner. Testellet er udstillingens omdrejningspunkt og specielt skabt til lejligheden, fordi Havheksen er en inspirerende, sagnomspunden figur, der understreger Stevns Museums placering ved klint og strand og Kulturelt Samråds særarrangement Liv langs kyst og klint.

På udstillingen viser Knud Odde både keramiske fade, meget store malerier samt mindre grafiske værker, mens Ulla Thornberg viser forskelligt lertøj, som matches i museets samling.

Struer

→09.08.09 *Kander?* Nordvestkunst. Gimsinghoved Kunst- og kulturcenter, Gimsinghoved 1, 7600 Struer. Website: www.gimsinghoved.dk. Karin Toftgaard, Marianne Dalgaard Christrup, Agnethe Maagaard, Inge Kjær, Else Husted Kjær, Inge Kobberup, Bodil Kjær, Jan Schuler, Birthe Schuler, Iben Lykke Zobbe, Inge Dybdahl, Ulrikka Ikkjær Buskov, Iben Laursen, Conni Thiel Sørnsen, Anna Bjerre, Bent Havemann, Lone Pedersen, Per Vestergaard, Else Sørensen, Kathrine B. Færch, Ruth Knigge Kjærgaard, Kis Thesbjerg, Tommy Bay, Britta Jespersgaard, Clara Lundby, Rita Grøn, Gete Vestbjerg, Birte Sidelmann, Anne M. Hjørnholm, Ulla og Else Kobberup, Anette Bertelsen, Lisbeth Daugbjerg, Dorte og Lasse Møller P, Birthe Strandbyggard, Lis Jensen, Lena F. Vestergaard, Else Kørschen, Inge K. Tornvig, Kai Julian, Birgit Bryder Sørensen, Eva

Hermann, Lotte Kjær, Viggo R. Jensen, Ellen Frydenbjerg, Lise Bennedsgaard, Ingrid Nielsen, Karen Vistisen.

29.08.09-27.09.09 Udstilling med Kirsten Holm samt Henrik Scheel Andersen og Nurith Lumer-Klabbers. Keramik samt maleri. Galleri Humlum, Oddesundvej 19, 7600 Struer. Website: www.gallerihumlum.dk.

Toreby

23.01.10-02.05.10 *Jais Nielsen (1885-1961) - Speed Limits*. Katalog. Fuglsang Kunstmuseum, Nystedvej 71, 4891 Toreby. www.fuglsangkunstmuseum.dk. Se tillige Bornholms Kunstmuseum, Gudhjem.

Tønder

September 2010-december 2010 *Jais Nielsen*. Retrospektiv. Katalog. Kunstmuseet i Tønder, Kongevej 51, 6270 Tønder. Website: www.museum-sonderjylland.dk. Se tillige Bornholms Kunstmuseum, Gudhjem.

Vadum

03.10.09-08.11.09 *Dialogue*. Galerie Provence, Charles Lindberghsvej 5, 9430 Vadum [ved Aalborg]. Website: www.galerie-provence.dk. Tlf 98 27 28 33. "Dialogue" med 3 spændende internationale kunstnere. Pia Andersen, Alev Ebüzziya Siesbye og Osman Dinç.

Vejen

Vejen Kunstmuseum, Østergade 4, 6600 Vejen. Website: www.vejenkunstmuseum.dk. Tlf 75 36 04 82.

19.09.09-22.11.09 *Risebye + Kiærskou*. Maleren Elof Risebye og billedhuggeren Paul Kiærskou. Vejen Kunstmuseum.

Ved siden af sin produktion som billedhugger løste Paul Kiærskou (1900-1933) også dekorative opgaver, hvoraf nogle af dem var med henblik på masseproduktion. Det fortælles, at han modellerede en siddende bjørn og hunde til udførelse i porcelæn hos Den kongelige Porcelainsfabrik og Bing & Grøndahl. Af kataloget til deres 1930 udstilling fremgår det, at den turkisblå glaserede siddende strømline-de art-deco hund, som vises på udstillingen, blev udført hos Bing & Grøndahl. Hos efterkommeres findes desuden tre bisquitbrændte hunde, der må være prøver til en produktion hos Den kgl. Porcelainsfabrik [De tre hunde bærer hver under en pote Den kgl. Porcelainsfabriks tre blå bølger].

Familien fortæller, at Kiærskou tog imod fabrikkens opfordringen og nåede så langt som til modelleringen og brændingen, men sprang fra ved tanken om, at figurerne skulle dækkes med farve og glasur. Som også billedhugger Johannes Bjerg fortrød et samarbejde med den dengang markante og stærke danske porcelænsindustri, frygtede begge billedhuggere, at figurerens overflademodellering skulle "drukne" i glasuren. På udstillingen vises både de tre porcelænshunde samt et par plastelina figurer af siddende Malajbjørne, der måske har været forarbejder til en statuette, der tænkes masseproduceret.

Sidst i livet havde Kiærskou som andre kunstnere – fx Jais Nielsen, Adam Fischer og J. J. Bregmø - et frugtbar

samarbejde med glasurspecialisten Nathalie Krebs hos Saxbo. I produktion kom Solhesten med hans modellering af den liggende hest og dertil Saxbos karakteristiske glasurer. Et eksemplar bærer det tidlige Saxbo mærke, der menes at have været i brug 1937-1949/50 - altså blev den også produceret efter Kiærskous død.

01.12.09-07.03.10 Årets julekalenderudstilling med værker af Peter Carlsen. Vejen Kunstmuseum. I år er det maleren Peter Carlsen (født 1955), der har sagt ja til at fylde de 24 kasser i Vejen Kunstmuseums julekalender - en udstilling, der gradvist bliver til i løbet af dagene op til juleaften, og kan ses fuldt færdig fra anden juledag.

Sommeren 2011 [planlagt]. *Møller & Bøgely's keramiske Kunstbrænderi*. Vejen Kunstmuseum.

Vordingborg

06.11.09-19.12.09. *Karen Bennicke*. KulturArkaden, Vordingborg Bibliotek, Sydhavnsvej 6, 4760 Vordingborg. Website: www.vordingborgbibliotek.dk.

Ølstykke

→09.10.09 Allan Hyttholm (Keramik) og Ib Meyer (Naivistisk kunst). Udlejre kirke, Ørnebjergvej 7, 3650 Ølstykke. Website: www.oelstykke-sogn.dk. Allan Hyttholm: har værksted i Skenkelsø. Allan Hyttholm er dygtig til at modellere, og det kommer tydelig til udtryk i alle hans relieffer og figurer. Han laver både abstrakte og naturalistiske ting. Reliefferne af huse laver han efter gammel arkitektur, som han beundrer meget. Alle hans ting er hånddekorerede. Man kan bl.a. se hans keramik i Udlejre kirkerum.

Aabenraa

10.10.09-08.11.09 *Krukke – kande – krus*. BaneGården, Kunst & Kultur, Jernbanegade 2, 6200 Aabenraa. Website: www.banegaarden.dk.

Aakirkeby

→21.08.09 Lisbeth Skytte Christiansen (keramik) og Charlotte Clante (akvarel). Galleri 2rn, Eskildsgade 4, 3720 Aakirkeby. Website: www.2rn.dk.

Aalborg

Galerie Wolfsen, Tiendeladen 6, 9000 Aalborg. Website: www.galeriewolfesen.dk.

03.10.09-24.10.09 *I skovens dybe stille ro - Better Lübbert*. Galerie Wolfsen.

07.10.10-30.10.10 *Maria Rubienke*. Galerie Wolfsen.

Udlandet

Sverige

Arvika

→23.08.09 *Åke Warnstad 1918-2006*. Katalog. Rackstadmuseet, Kungsvägen 11, S-671 41 Arvika. Website: www.rackstadmuseet.se. Åke Warnstad förkroppsligar den utveckling som skedde i Arvika från hantverk till konsthantverk. Hans keramik är en produkt av gediget hantverksskunnande och utsökt konstnärskap.

Åke Svensson föddes i Älvros i Härjedalen år 1918. Mamma Hillevi var lärarinna och pappa Simon hade speceriaffär. Senare, på 1940-talet, tog sig familjen släktnamnet Warnstad. Åkes mamma kom från Väststuga i Ålgården, strax öster om Arvika. Där kom också Åke att tillbringa en stor del av sin uppväxt.

I Väststuga befann sig Åke mitt i en krukmakarbygd. Det var inte långt till krukmakarverkstäderna på Övre och Nedre Stortorpet och närmaste granne fanns krukmakarverkstaden i Oppstuga i Ålgården. Åkes moster Vendla bodde i Oppstuga och var gift med krukmakaren Ivar Johansson. I den verkstaden arbetade också vid den här tiden Martin Andersson. Det var där som Åke först kom i kontakt med lera och krukmakeri. När han sedan skulle välja yrke låg krukmakeriet nära till hands.

År 1934 började Åke som lärling hos Viktor Axelsson. Viktor hade några år tidigare kommit hem från Amerika. I Amerika hade han varit delägare i en krukfabrik. Från början var han krukmakarsen från Oppstuga. Viktor hade byggt en verkstad vid Anneborg ute efter bålgårdsvägen. Han hade flera anställda och ville driva stort. Viktor var amerikainspirerad, nytänkare när det gällde form och glasyr och kallade sig keramiker.

Åke Warnstad har berättat om tiden hos Viktor Axelsson: *I början fick jag dreja och slå sönder, dreja och slå sönder dagen lång. Efter ett tag fick jag göra små skålar, som Viktor skulle ha till glasyrprover, och som det inte var så noga med. Det första jag fick börja dreja för försäljning var filbunksfat. Efter cirka ett år hade jag kommit upp i en produktion av 100 fat per dag. Längre fram kunde jag klara 200 fat per dag. När man blivit tillräckligt duktig fick man naturligtvis dreja allt möjligt. Det var Viktor som bestämde vad som skulle drejas, men man fick själv utforma dekoren. Man fick låta fantasin spela fritt. Men det var Viktor som satte sin signatur under keramiken. På Anneborg brände vi i början i vedeldad ugn. Det var slitsamt och besvärligt. Man var tvungen att dreja formar att ställa keramiken i, för att skydda den mot de öppna eldslågorna, mot sotflagor och dylikt, som kunde förstöra glasyren.*

År 1947 gifte sig Åke med sin Ulla. Ulla kom från Nedre Stortorpet och var systerdotter till krukmakarna Harald och Robert Nilsson, som hade krukmakarverkstad där. Så genom sin hustru kom Åke in i en stor krukmakarläkt. Viktor Axelsson hade avlidit år 1946. Åke och Ulla ropade in Anneborg på auktion och flyttade dit. Åke Warnstad och Gustaf Persman hade varit arbetskamrater hos Viktor Axelsson. Efter Viktors död blev de kompanjoner. De drev verkstaden på Anneborg tillsammans i nästan tio år.

År 1959 sålde Åke Warnstad Anneborg och köpte i stället den något modernare keramikverkstad, som Ragnar Andersson hade byggt i Ålgården. År 1963 flyttade familjen in i ett nybyggt hus alldeles intill verkstaden. År 1979 gick Åke i pension. Han verkade under en tid när i konsthantverksprodukter inte uppskattades till sitt rätta värde. Prissättningen var mycket låg. Att försörja en familj som keramik krävde sitt! Åke arbetade vanligtvis från klockan åtta på morgonen till nio på kvällen.

Åke Warnstads keramik var av yppersta klass, fulländad både när det gäller form, dekor och glasyr. Han hade förkärlek för blått och brunt och lät ofta färgerna flyta samman. Under de sista åren använde han en fixerspruta med vilken han sprutade på kobolt och mangan. Sedan doppade han kärlet i en transparent glasyr. Det blev mycket effektivt. Ibland ristade han mönster i lergodset, när det hade torkat så att det var läderhårt, och begöt det sedan med glasyr.

→30.09.09 *Det blomstrar*. Keramik & Kakelugnar av Annika Svensson. Falkenberg Museum, Skepparestrådet 2, S-311 31 Falkenberg. Website: www.falkenber.se/museum.

Keramikern Annika Svenssons keramiska objekt har ofta organiska former i både stora och små format. När det gäller hennes kakelugnar kan de gestaltas som lustfyllda hybrider av art nouveau, allmog och masskultur. Annika Svenssons gestaltar bl a nutida unika kakelugnar, med tillverkning i Göteborg Kakelugnarna utformas i olika storlekar för att passa behov och rumslig miljö. Hela arbetsprocessen utförs av Annika Svensson, som sedan drygt tio år tillverkat unika konstkakelugnar.

Även i hennes övriga produktion har föremålen en stark livsgnista, där står matta ytor står i kontrast mot blanka färgglada glasyrer. Bland hennes olika objekt, både i stort och smått finns det mycket rörelse. Keramiken byggs, gjuts, tummar, kavlas, ringlas och drejas till organiska former.

Grödinge

→30.08.09 *CCC- Carl Cunningham-Cole - A passion*. Grödinge Antik & Design, Klockargården, S-147 92 Grödinge. Website: www.upsala-ekeby.com. Vår nu absolut främste keramik, född 1942 i Farnham Surrey och utbildad vid Torbay Academy of Art. Innan han i början av 1970-talet flyttade till Sverige och Algutsboda mitt i glasriket har han varit bosatt i Danmark och även tillbringat en tid i Turkiet, Irak, Pakistan, Indien och Nepal. Under hans vistelse i Asien har han lärt sig om den asiatiska porslinskonsten som hans föremål har stora influenser av.

Hans skulpturer och jättefat i porslin är svåra att undgå, de är ofta i det stora formatet och kan väga åtskilliga kilon. De skickligt utförda glasyrerna lämnar en inte oberörd, snarare är det så att de berör en så att man har svårt att låta bli att känna på föremålen. Upp till 12 olika lager med glasyrer som ger föremålen en nästan magisk kraft i sin framtoning

I Sverige blev han rikskänd när dokumentären *Masterpiece - The Art of Carl Cunningham-Cole* sändes i SVT. En film gjorde av filmaren Johan Robach som följer Carl Cunningham-Cole i mer än ett år.

Gustavsberg

Gustavsberg Porslinsmuseum, Odelbergs väg 5, S-134 40 Gustavsberg. Website: www.porslinsmuseum.varmdo.se.

→04.10.09 *Wilhelm Kåge - formgivare i folkhemmet*. Katalog. Gustavsberg Porslinsmuseum.

Att det är 120 år sedan Wilhelm Kåge föddes, må ihågkommas, men är i sammanhanget av marginell betydelse. Den viktigaste anledningen är att Kåge på senare år har fått förnyad aktualitet. I internationella översikter är det alltid Kåge som nämns. Wilhelm Kåge är helt enkelt en av de mest inflytelserika formgivarna inom det keramiska området som Sverige har frambringat.

Wilhelm Kåge var konstnärlig ledare på Gustavsbergs Porslinsfabrik från 1917 till 1949, de sista tio åren fram till sin död 1960 ägnade han sig åt fritt skapande i sin egen ateljé på fabriken.

Han var på samma gång folkkär och exklusiv, han gjorde både massvara och mer exklusiva saker, Kåges konstnärliga gärning präglas av en bredd och mångsidighet som rymmer många, ibland kanske oväntade, aspekter. Ett exempel är hur hans utpräglade känsla för den dekorativa linjen och den slagkraftiga formen, som så starkt ger sig tillkänna i hans affischer, följer med och utvecklas på porslinsfabriken – i själva verket en förutsättning för hans fortsatta karriär på Gustavsberg.

17.10.09→ *Sven Wejsfelt*. Kakelugnsrummet. Gustavsberg Porslinsmuseum. Sven Wejsfelt (1930-2009) växte upp i Lidköping där han i Rörstrandsfabriken, från 1946, fick en grundlig keramisk utbildning och praktik och hade bl.a. Gunnar Nylund och Carl-Harry Stålhane som läromästare.

Sven Wejsfelt fick 1953 anställning på Gustavsberg som drejare och medarbetare till Stig Lindberg. 1970 blev Wejsfelt chef för konstavdelningens verkstäder på Gustavsberg och började snart signera i eget namn. 1977 öppnade han sin egen studioateljé för unikt konstgods på Gustavsbergsfabriken, samtidigt som han fortsatte att arbeta med serieproduktion för fabriken. Sven Wejsfelt tillhörde också de sista kvarvarande konstnärerna på Gustavsberg, när Hackmankoncernen 1993 beslutade lägga ner fabriken. Från mitten av 1990-talet till hösten 2007 drev han en egen studioateljé i de gamla fabrikslokalerna.

Tillsammans med Gustavsbergskollegan Berndt Friberg måste Sven Wejsfelt betraktas som den klassiska stengodskeramikens mästare i Sverige.

Göteborg

Lerverk, Västra Hamngatan 24-26, S-411 17 Göteborg. Website: www.lerverk.se.

Sintra, Landväggsgatan 5, S-413 04 Göteborg. Website: www.sintra.o.se.

→23.08.09 *Yongman Jang - Korea*. Lerverk.

22.08.09-15.09.09 *Anna-Karin Arvidsson*. Sintra.

19.09.09-13.10.09 *Sunna Josdotter*. Sintra.

26.09.09-18.10.09 *Lis Ehrenreich*. Lerverk.

24.10.09-15.11.09 *Ulrika Henström*. Lerverk.

13.10.09-05.11.09 Else Adrian. Röhsska Museet, Vasagatan 37-39, S-400 15 Göteborg. Website: www.designmuseum.se. Else Adrian (1922-2008) hade en betydande roll för utvecklingen av det keramiska konsthantverket, framför allt i Västsverige. Else Adrian eftersträvade ett levande formuttryck och en sammanmältning av form och det keramiska materialet.

Hon utbildades vid Atheneum i Helsingfors och var verksam under 40 år med ateljé i Göteborg och på Björkö. Det bohuslänska landskapet inspirerade Else Adrian och gav henne livslust och kraft. Else Adrian undervisade under 20 års tid på Konstindustriskolan, nuvarande HDK och var en av grundarna av konsthantverks-kooperativet Lerverk.

Gävle

→Indtil videre. *Maggie Wibom - keramikformgivare och skulptör*. Gula Galleriet, Läns museet Gävleborg, Södra Strandgatan 20, S-801 28 Gävle. Website: www.lansmuseetgavleborg.se. Maggie Wibom (1899-1961) tillhörde pionjärerna inom svensk konstindustri och konsthantverk. I denna mindre utställning med föremål ur läns museets samlingar vill vi lyfta fram hennes verk från tiden som formgivare vid hennes egen firma Stockholms Keramik 1938-1950 och hennes arbeten som fri skulptör och konstnär under samma tidsperiod.

Maggie Wibom utbildades i måleri och skulptur vid Högre Konstindustriella skolan i Stockholm (nu Konstfack) åren 1921-1924. Sin första anställning fick hon hösten 1924 på Bo Fajans i Gävle, där hon stannade till 1933. Till en början fick hon dekorera andras konstnärers produkter. Men redan 1925 fick hon förtroendet att formge en egen kollektion fajanser. Mellan åren 1933 och 1937 arbetade hon som frilansande formgivare åt Gefle Porslin och S:t Eriks Lervarufabrik AB i Uppsala. Vid Gefle Porslin skapade hon minst elva olika stengodsfiguriner åren 1933-1934.

”Styrkt av nya idéer från studieresor till England, Frankrike och Danmark öppnade Maggie Wibom 1938 handelsbolaget Stockholms Keramik. Hon var då en av de första kvinnliga svenska keramikerna som öppnade egen verkstad.

Helsingborg

→30.08.09 *Hands on!* Format i lera. Dunkers Kulturhus, Kungsgatan 11, S-252 21 Helsingborg. Website: www.dunkerskulturhus.se. [Se omtale i *keramiske noter* 29/2009].

Höganäs

Höganäs Museum, Polhemsgatan 1, S-263 37 Höganäs. Website: www.hoganasmuseum.se.

→13.09.09 *Tina Reuterberg*. Höganäs Museum.

20.09.09-20.12.09 *Uppsala-Ekeby*. Höganäs Museum.

Karlskrona

→30.08.09 *Som vi minns Alf Jarnestad*. Keramiker – målare – skulptör – formgivare. Blekinge museum, Borgmästaregatan 21, S-371 35 Karlskrona. Website: www.blekingemuseum.se.

När Karlskrona Porslinsfabrik stängdes 1968 hade formgivaren Alf Jarnestad redan frigjort sig konstnärligt från industrins anonymitet och mönstrens bundenhet. Hans keramiska experiment, ”konstruktioner” från egen verkstad hade fått stor uppmärksamhet på utställningar i Stockholm, Göteborg och Uppsala. Sommarens utställning på Blekinge museum visar glimtar från hans konstnärliga bana både som god formgivare och som fri och mångsidig artist.

”En av vårt lands främsta formgivare”, är konstprofessor Teddy Brunius ord om Alf Jarnestad i en katalogtext 1967. Alf Jarnestad har visats på gallerier ute i världen, finns representerad i flera museisamlingar och i större offentliga verk. Alf Jarnestad började sin yrkesbana 23 år gammal på Gustavsbergs porslinsfabrik, under pionjären Wilhelm Kåges ledning, blev snart Stig Lindbergs assistent och ansvarig för fajansmåleriet. År 1956 lockades Alf Jarnestad till Karlskrona Porslinsfabrik, där han såväl gav form som mönster åt en rad kända serviser.

När vi nu gör en tillbakablick på Alf Jarnestads livsverk som konstnär, möter vi imponerande bredd i material och uttryck. Här finns såväl precision som lek, lust och underfundigheter. Han visar upp en övertygande och genomgående skicklighet och känsla vad gäller färg och form.

Lidköping

→16.08.09 *80-tal - keramik i yuppies tid*. Rörstrand Museum Galleri, Rörstrand Museum, Fabriksgatan 4, S-531 30 Lidköping. Website: www.rorstrand-museum.se. Det är 20 år sedan 80-talet tog slut. Nu hyllas den Rörstrandskeramik som skapades under en tid då stilen fixades med hårspray, axelvaddar och geometriska mönster. Vi har plockat fram det mest utsökta, storslagna och galna från fabriken keramiska högsommar 1980-1990.

Maffiga terriner, tallriksmönster från 10-gruppen, klodjur, finserviser och yuppieramik blir ett glatt återseende. För Rörstrand innebar 80-talet en konstnärlig nytändning. Efter 70-talets satsning på klassiker och rationell bruksvara knöt fabriken nya band till sin stolta konstnärliga tradition och satsade på exklusiva varor till en köpstark, internationell kundkrets. Mot en hotfull fond av billigt importporcelain och skakig ekonomi visade Rörstrand sina konstnärliga muskler. Unga och etablerade konstnärer anställdes på den nystartade Konstavdelningen.

I utställningen visas inspirerande och färgstarkt konstgods av Eva Bengtsson, Gösta Grähs, Kerstin Hörnlund, Jackie Lynd, Suzanne Öhlén, Inger Persson och Oiva Toikka m fl. På bordet på 80-talet sågs bl a Signe Persson-Melins lyxiga Primeur-servis och Birgitta Watz grafiska Quattro.

→23.08.09 *Ostindia - en porslinsdröm om Fjärran Östern*. Läckö Slott, S-531 02 Lidköping. Website: www.lackoslott.se.

Det vilar ett romantiskt skimmer över Rörstrands servis Ostindia. Den blå dekoren berättar en saga om det förnämsta material vi nordbor fick uppleva när kinesiskt

porslin kom hit med Ostindiska kompaniets skepp på 1700-talet. Porslinet förde med sig den kinesiska stilen, som levde kvar i miljöer, textilier och porslinsdekorer.

För att fira Ostindiska kompaniets 200-årsjubileum 1931 skapade Rörstrand servisen Ostindia. Inspiration till dekoren kom från en skärva av en ostindisk tallrik från det förlista skeppet Götheborg. Skärvan hade sparats i ett skåp i fabrikschefen Knut Almströms rum, där hans fru Emmy upptäckte den. Hon fick en idé och skrev en lapp: ”Knut, jag tycker du ska göra något av den här.”

Sagt och gjort. Ett mönster målades upp och nya 1700-talsinspirerade former togs fram. Servisen på 32 delar med koppartryckta blomster på ljusblått flintgods lanserades 1932. Ostindia blev snabbt folkkär och seglade genom 1900-talets alla stilar och trender. År 2000 valdes den till ”Århundradets servis”. Med dekoren Ostindia + har servisen förnyats med förstora detaljer. Idag är Ostindia Rörstrands mest älskade och äldsta servis i produktion.

Lund

→16.08.09 Signe Persson-Melin. Bogudgivelse. Kulturen (Kulturhistoriska Museet), Tegnersplatsen, S-22104 Lund. Website: www.kulturen.com. Signe Persson-Melin har under mer än fem decennier varit verksam som keramiker och formgivare. Hon har egen verkstad i Malmö och har under årens lopp formgivit produkter till bl.a. metall-, porslins- och glasindustrin. En retrospektiv utställning som visar prov på industridesign och unikat ur hela Signe Persson-Melins produktion.

Malmö

17.09.09-04.10.09 *Afgang 09 · Glas & Keramikskolen på Bornholm*. Katalog. Form/Design Center, Lilla Torg, S-20314 Malmö. Website: www.formdesigncenter.com.

27.09.09-02.11.09 *Johan Thunell*. Galleri Final, Helmfeltsgatan 9, S-211 48 Malmö. Website: www.gallerifinal.se.

Sollentuna

→13.09.09 *The Terracotta Woman*. Edsvik Konsthall, Landsnoravägen 42, S-192 51 Sollentuna. Website: www.edsvik.com. Grymhet i krig har inte förändrats med modern teknologi. Dagligen presenterar media bilder som infekterar samhället, som både skapar apati och samtidigt inspirerar grymhet. Den unga generationen förväxlar det virtuella livet med verkligheten, vilket skapar utrymme för abnormt våld.

Marian Heyerdahl har i sin utställning fokuserat på det universella arvet av kvinnor och barns lidande av krigets ohyggliga grymheter, ett öde som ständigt upprepats under hela mänsklighetens historia.

Både feminin skörhet och kvinnlig styrka är införlivade med den maskulina kraften hos soldaterna. Bakifrån ser de ut som originalen, terrakottasoldaterna från Xi'an i Kina som vaktar sin härskares grav i evighet. Men framifrån är de kvinnor, vi möter dem i naturlig storlek. Någon har

öppen mun där ett skrik fastnat, någon blundar av fasa men där finns även kvinnor som är gravida och någon som ler.

Det är sammanlagt 57 skulpturer var och en med personlighet och sitt särskilda budskap. ”-jag har skulpterat dem för att uttrycka min kärlek till freden” säger Marian Heyerdahl.

Hon svetsar samman dåtid och nutid med framtiden genom sin förvandling av männen, soldaterna, till kvinnor, krigets offer. Det ger varje skulptur en tidlös själ och bjuder in betraktaren, oavsett kulturell bakgrund, att identifiera sig med verket.

Stockholm

blås&knåda, Hornsgatan 26, S-118 20 Stockholm. Website: www.blasknada.com.

Kaolin, Hornsgatan 50, S-118 21 Stockholm. Website: www.kaolin.se. Tlf +46 8 644 46 00.

12.09.09-30.09.09 *Helen Felcey & Carina Ciscato* – UK. blås&knåda.

03.10.09-21.10.09 *Anna Kåks*. blås&knåda.

24.10.09-15.11.09 *Lena Andersson*. blås&knåda.

Varberg

→16.08.09 *Agneta Spångberg – The Cocktail Dress Collection*. Keramisk skulptur. Läns museet Varberg, Fästningen, S-432 44 Varberg. Website: www.lansmuseet.varberg.se.

Genom att kombinera starka färger och djärv dekor med ett rent formspråk har hon alltid balanserat på den styva linjen mellan konst och bruksting. Efter studier i Sverige och USA har Agneta varit en banbrytare inom svensk keramik.

Agneta har sin verkstad i Stockholm där hon i över 25 år har arbetat med allt från espressokoppar till offentliga utsmyckningar. Arbetsglädjen och koncentrationen syns tydligt i hennes verk. Agneta är representerad på bl.a. Nationalmuseum och Röhsska museet.

Agneta Spångbergs inspiration till utställningen ”The Cocktail Dress Collection” är sprungen ur hennes fascination av 50- och 60-talets cocktailparty – en egen värld med flärd, stil och fantasifullt mode. Agneta har alltid varit intresserad av textil och mode och har ofta använt dekor på sin keramik som för tankarna till tygmönster och blommiga klänningar. Med denna utställning – en kollektion fullskaliga cocktailklänningar i keramik – blandar Agneta en egen cocktail av sprakande färger, glittrande guld och flödande former.

Ängelholm

17.10.09-07.11.09 *Tomas Anagrius*. Galleri Moment, Stadsbiblioteket Stortorget, S-262 21 Ängelholm.

Storbritannien

Aberystwyth

→04.10.09 *Barrett-Danes*. A Continuing Tradition. Ceramic Work by Alan, Ruth and Johnathan Barrett-Danes. Aberystwyth Arts Centre, Penglais, Aberystwyth, Ceridigion, Wales SY23 3DE.

Edinburgh

07.08.09-05.09.09 *Philip Eglin*. The Scottish Gallery, 16, Dundas Street, Edinburgh EH3 6HZ. Website: www.scottish-gallery.co.uk.

Ely

Oktober 2009 *Tanya Gomez and Stephanie Black – Ceramics*. Angela Mellor Gallery, 38a St Mary's Street, Ely, Cambridgeshire CB7 4ES. Website: www.angelamellorgallery.com.

Farnham

→19.12.09 *Three by one*. Craft Study Centre, Farnham Campus, Falkner Road, Farnham, Surrey, GU9 7DS. Drawn from the collections of the British Council, Crafts Council and Crafts Study Centre, the exhibition offers the opportunity to see a vital and colourful insight into the UK's rich craft heritage through three important collections. Selected by potter Alison Britton, Three by One presents a snapshot of the history of collecting in the UK.

Hatfield

07.08.09-09.08.09 *Art in Clay*. Hatfield House, Hatfield, Hertfordshire AL9 5NQ. Website: www.hatfield-house.co.uk.

07.08.09-09.08.09 *Art in Clay*. Danish Ceramics · before – now – in the future. Nordic Tent, Hatfield House, Hatfield, Hertfordshire AL9 5NQ. Website: www.culturalconnections.co.uk.

Henley on Thames

03.10.09-11.10.09 *Collect in the Country*. From the Ceramic Workshops of Denmark. Barn Galleries, Henley on Thames, Aston, Henley on Thames, Oxfordshire RG9 3DX. Website: www.culturalconnections.co.uk.

Langport

12.09.09 *Unpacking of pots from the kiln and demonstrations by John Leach*. Muchelney Pottery. Langport, Somerset TA10 0DW. Website: www.johnleachpottery.co.uk.

Liverpool

Bluecoat Display Centre, College Lane, Liverpool L1 3BX. Website: www.bluecoatdisplaycentre.com.

01.10.09-31.10.09 *Betty Blandino*. Window exhibition. Bluecoat Display Centre.

My work is made using the simplest of means, needing only scraping tools, clay and hands. Changing the soft, lumpen clay into a permanent form of dignity is the essence of work. Ideally I want each shape to spring up with its own unique life - a calm, poised, aloof, mysterious object. These pots are hand-built by pinching and coiling; in the forming the thin walls are pushed and stretched outward, enclosing more and more air, until sometimes it seems as though the rounded, pregnant bodies will burst. The organic vitality of the making is contradicted by the refining of the surface necessary to define clearly the often asymmetric and changing silhouette and the volume within.

03.10.09-28.11.09 *Magdalene Odundo - Solo*.

Bluecoat Display Centre. *The Elisabeth Zuckerman memorial exhibition. One person show by Magdalene Odundo, rescheduled after her illness in 2008. Magdalene showed her work very early in her career at the Bluecoat Display Centre and is now an internationally renowned artist who last year won the African Art Recognition Award. Magdalene will be the speaker at the Gardner Medwin Lecture 2009.*

01.12.09-31.12.09 *Robert Goldsmith*. Window exhibition. Bluecoat Display Centre.

Robert Goldsmith established the Selborne Pottery in 1985 after attaining a BA Hons in ceramics at West Surrey College of Art and Design in Farnham. All the work is hand thrown and turned stoneware. No machines or moulds are used and the traditional techniques have taken many years to perfect.

London

British Museum, Sir Joseph Hotung Centre for Ceramic Studies, Sir Percival David Collection, Room 95, Great Russell Street, London WC1B 3DG. Website: www.britishmuseum.org. [nyåbnet]. Chinese ceramics, by far the most advanced in the world, were made for the imperial court, the domestic market, or for export. Sir Percival David mostly collected objects of imperial quality or of traditional Chinese taste. Within this gallery of almost 1,700 objects are examples of the finest Chinese ceramics in the world, dating from the 3rd to the 20th century. Some are unique creations, while others were mass-produced in batches of several hundred at a time. Technological innovations and the use of regional raw materials mean that Chinese ceramics are visually diverse.

Ceramics Galleries, Victoria & Albert Museum, Cromwell Road, South Kensington, London SW7 2RL. Website: www.vam.ac.uk. [Ceramics Galleries er lukket frem til september 2009].

A substantial lead gift from the Headley Trust is generously supporting the redevelopment of the Ceramics galleries. This refurbishment project will create the most important national and international centre for the enjoyment, understanding and study of ceramics and a collection that is unrivalled anywhere in the world.

The new galleries will include a major new introductory gallery, presenting a 'world history' of ceramics, highlighting connections between ceramics of different

cultures and periods. Another major gallery will be devoted to ceramic materials and techniques, and there will be smaller rooms for temporary exhibitions, changing displays of international contemporary ceramics, and the study collections of 20th century pottery and architectural ceramics. This phase will open in September 2009.

Contemporary Ceramics, Potters Association Shop, William Blake House, 7 Marshall Street, Soho, London W1V 1LP. Website: www.epaceramics.com. The Craft Potters Association Shop is closed, but will reopen at Somerset House until further. Ceramic book sales are temporarily unavailable.

Crafts Council Gallery, 44a Pentonville Road, Islington, London N1 9BY. Website: www.craftscouncil.org.uk.

Galerie Besson, 15 Royal Arcade, 28 Old Bond Street, London W1S 4SP. Website: www.galeriebesson.co.uk.

Cecilia Colman Gallery, 67 St Johns Wood High Street, London NW8 7NL. Website: www.ceciliacolmangallery.com.

Godfrey & Watt, 7-8 Westminster Arcade, 32 Parliament Square, Harrogate, London HG1. Website: www.godfreyandwatt.co.uk

Barrett Marsden Gallery, 17-18 Great Sutton Street, Clerkenwell, London EC1V 0DN. Website: www.bmgallery.co.uk.

Harlequin Gallery, 68 Greenwich High Road, London, SE10 8LF. Website: www.studio-pots.com.

Paul Rice Gallery, Tring Avenue 3, Ealing, London, W5 3QA. Tlf/fax +44 20 89 92 41 86. Email: pr@paulrice.co.uk. Open by appointment.

→30.11.09 *Collector's Choice*. A selection made by John Christian. The Anthony Shaw Collection, 11 Billing Place, West Brompton, London SW10 9UW. Website: www.anthonysawcollection.org. Tlf. +44 20 7352 3964. The Anthony Shaw Collection is open to the public by appointment.

John Christian is a freelance art-historian who has specialised in Victorian painting. He has been a consultant to Christie's since the early 1990s and has curated or co-curated many exhibitions. These include *The Last Romanics* at the Barbican in 1989, the Burne-Jones centenary exhibition that opened in New York before travelling to Birmingham and Paris in 1998, and the show of works from the Cecil French bequest that took place at Fulham Palace last summer.

Ceramics, however, have always been an interest, and one that only grows with time. 'For me', he says, 'they are a sort of holiday, a happy alternative to my flat-art world where I have other friends and encounter altogether different aesthetic issues. It is a relief, too, that I do not

have to know the answers (though it helps to know some of them)'.

→05.08.09 *Shozo Michikawa*. Galerie Besson.

→15.08.09 *Lucy Casson*. Godfrey & Watt.

September 2009-marts 2010 *Objects of Luxury*. French porcelain of the eighteenth century. Room 146, Victoria & Albert Museum. [Se omtale i *keramiske noter* 29/2009].

09.09.09-30.09.09 *Finish Ceramics*. Galerie Besson.

18.09.09-31.10.09 *Alison Britton & Marit Tingleff*. Barrett Marsden Gallery.

Alison Britton is a leading British potter with an international reputation. Her aesthetic language raises points of discord and harmony, both within and between the compositional elements of angular constructed forms and gestural painted marks. The ultimate goal is to forge these separate strands of thought into a dynamic wholeness. She has written: 'My pots may appear to be the work of someone urban, a person used to attempting the integration of diversity'. These complex and ambiguous vessels offer different layers of meaning. Many contain oblique references to the human figure - a handle may be vaguely reminiscent of a limb - and are thereby suggestive of certain physical and emotional states of being.

Born in 1948, Britton trained at the Central School of Art & Design and the Royal College of Art, London. Examples of her work can be found in numerous public collections world-wide. In recognition of her achievements as an artist and writer she was awarded the OBE in 1990. She was shortlisted for the Jerwood prize for Applied Arts: Ceramics in 2001.

30.09.09-20.12.09 *The Hockemeyer Collection*. 20th Century Italian Ceramic Art. Katalog. Estorick Collection of Modern Italian Art, 39a Canonbury Square, London N1 2AN. Website: www.EstorickCollection.com.

A selection of works from the Bernd and Eva Hockemeyer Collection of twentieth-century Italian ceramic art, highlighting Italy's rich creativity during the interwar and post-war period which saw the emergence of different styles, aesthetic ideas and concepts. All works in this exhibition are executed in the historic medium of clay and most, including sculptures and vases by Lucio Fontana, Marino Marini and Fausto Melotti, are being shown to the British public for the first time.

05.10.09-25.10.09 *Jim Malone*. Harlequin Gallery, Duncan Campbell, 15 Thackeray Street, Kensington Square, London W8 5ET.

07.10.09-30.10.09 *Claudi Casanovas*. Camp d'urnes. Galerie Besson.

31.10.09-21.11.09 *Anna Lambert*. Godfrey & Watt. Anna Lambert graduated from Bath Academy of Art in 1980, since then she has been making her distinctive hand-

built earthenware. Working from studios first in Gloucestershire and since 1989 in Yorkshire, Anna had exhibited throughout the UK and worldwide.

Each piece of work Anna constructs is created individually and using a variety of hand building techniques, such as coiling, pinching, modelling, relief work, scraping back of surplus clay for refinement of form and sgraffitto drawing. After bisque firing, the pieces are coloured with oxides and washes of under glaze and covered with a transparent lead based glaze before being fired again to 1100° C.

Anna has always taken inspiration from the natural world working from memories, drawings and life. She makes images which are the essence of those commonplace things enjoyed in the countryside but which are also integral to the function of the piece.

06.11.09-10.01.10 *Ken Eastman*. Barrett Marsden Gallery.

18.11.09-18.12.09 *Hans Vangsø*. Galerie Besson.

juni 2010-marts 2011 *Richard Slee*. Room 146. Victoria & Albert Museum. A graduate in Ceramics at the Central School of Art and Design London in the 1960s, Richard Slee has since become a renowned British artist with an international reputation. For this display, he will make new works specifically for the gallery's two large wall cases and three stand-alone cases. While Slee's primary medium remains ceramics, he has ventured into other materials, processes, and subject matter and it is anticipated that these new pieces will explore his recurrent themes of DIY, the handmade, model-making, scale and ridicule with characteristic irony.

Ruthin

→06.09.09 *Ruth Duckworth*. Ruthin Craft Centre, The Centre of the Applied Arts, Park Road, Ruthin, Denbigshire LL15 1BB. Website: www.ruthincraftcentre.org.uk.

This summer Ruthin Craft Centre celebrates the 90th birthday of one of contemporary applied art's true greats: the ceramicist Ruth Duckworth. This major exhibition of her elegant and thought-provoking ceramic sculptures, gives an opportunity to see why her work has had such a huge impact. Born in Hamburg in 1919, Ruth Duckworth left Germany for Britain in 1935 following the rise of the Nazis. The following year, she enrolled in Liverpool School of Art to study sculpture. It was at this time that she first became acquainted with North Wales. The exhibition shows the development of her extraordinary talent, with pieces ranging from large wall murals to small porcelain works known as Duckworth's cup and blade series.

Rutland

12.09.09-04.10.09 *Mike Dodd*. Katalog. Goldmark Gallery, 14 Orange Street, Uppingham, Rutland LE15 9SQ. Mike's latest and best work will be on show.

St. Ives

12.09.09-03.10.09 *Robin Welch and Roy Ray - ceramics and paintings*. St Ives Ceramics, 1 Fish

Street, St. Ives, Cornwall, TR26 1LT. Website: www.st-ives-ceramics.co.uk.

→31.03.10 *Hamada's St Ives*. The Founding of the Leach Pottery 1920 Leach Pottery, Studio & Museum, Higher Stennack, St Ives, Cornwall, TR26 2HE. Website: www.leachpottery.com.

To mark the first year since the reopening of the Leach Pottery our new exhibition looks through the eyes of Hamada Shoji, at the very early days of the pottery, the work that he, Leach and their colleagues produced and at the town of St Ives then - already an artists' colony but with an eye to the new world of tourism.

The exhibition includes early pieces by Hamada, Bernard Leach, and Michael Cardew plus examples of English and European slipware that may have influenced their work during the 1920s.

Stoke-on-Trent

→22.11.09 *Josiah Wedgwood · The Man in the Making*. The Potteries Museum & Art Gallery, Bethesda Street, Cultural Quarter, Stoke-on-Trent ST1 3DW. Website: www.stoke.gov.uk. Marking the 250th anniversary of the opening of Josiah Wedgwood's first factory, this exhibition looks at his early development as a potter.

Wimborne

01.08.09-06.09.09 *The Banquet*. Walford Mill Crafts, Stone Lane, Wimborne, Dorset BH21 1NL. Website: www.walfordmillcrafts.co.uk. An exhibition of mixed craft work offering an opportunity to indulge yourself in a banqueting table laden with goodies especially if you enjoy tea and cakes that do not threaten your waistline!

Winchcombe

Winchcombe Pottery, Broadway Road, Winchcombe, Cheltenham, Glos GL54 5NU. Tlf +44 1242 602462. Website: www.winchcombepottery.co.uk.

Worcester

Gallery at Bevere, Bevere Lane, Worcester WR3 7RQ. Website: www.beverevivis.com.

03.10.09-01.11.09 *Print and Clay*. Gallery at Bevere. Ceramists Annabel Faraday, David Rhys Jones, Patrick King, Jo Lee, Paul Scott, Fiona Thompson and Joanna Veevers.

07.11.09-29.11.09 *Out of the Fire*. Gallery at Bevere. Ceramists Ben Brierley, Nic Collins, Peter Hayes and Ardine Spitters. Potters for whom the firing process is more than the final stage of the making process.

06.02.10-27.02.10 *Figuratively speaking*. Gallery at Bevere. This is an exhibition of exciting and diverse makers of figurative ceramics Michael Flynn, Mo Jupp, Christy Keeney, John Maltby, Claire Murray and Emma Rodgers.

06.03.10-27.03.10 *The salt show*. Gallery at Bevere. Ceramists - Richard Dewar, Paul Jackson, Jeremy Nichols and Micki Schloessingk.

Tyskland

Die Porzellanstrasse: www.porzellanstrasse.de.

Et markedsføringsfælleskab for de mange keramiske museer og virksomheder i det nordøstlige Bayern. På dets website kan man bestille brochurer om rute, museer og virksomheder samt andre seværdigheder og overnatningsmuligheder mv.

Die Porzellanstraße durchzieht auf einer Länge von 550 km den gesamten nordostbayerischen Raum. Rund 80 Prozent des deutschen Porzellans werden zwischen dem nördlichsten Punkt Tettau (Frankenwald) und dem südlichsten Zipfel bei Vohenstrauß (Oberpfälzer Wald) hergestellt.

Meissen - 300 år - 2010

Porzellan-Manufaktur Meissen kan i 2010 fejre 300-året for sin grundlæggelse, hvilket fejres såvel i Meissen, Dresden og Köln som mange andre steder i Tyskland med store udstillinger.

Thüringen - 250 Jahre Porzellanland - 2010

www.porzellan-thueringen.de. Se tillige www.thueringer-porzellanstrasse.de.

Thüringen fejrer i 2010 „250 Jahre Porzellanland Thüringen“. I Meissen blev Porzellan-Manufaktur Meissen oprettet i 1710, mens det først i 1760 lykkedes at fremstille porcelæn i Thüringen, hvad museerne i Thüringen fra april til oktober 2010 markerer med en række større eller mindre udstillinger.

Porzellan wurde gleich mehrmals entdeckt: im China des Altertums, im Kurfürstentum Sachsen am Hofe Augusts des Starken und - unabhängig davon - in den Thüringer Wäldern durch Georg Friedrich Macheleid. Er gründete 1760 in Sitzendorf eine Porzellanmanufaktur und verlegte diese zwei Jahre später nach Volkstedt in die Nähe der schwarzburgischen Residenzstadt Rudolstadt.

Doch nahm das Thüringer Porzellan eine andere Entwicklung als am sächsischen Hof. Nachdem das 'Arkanum', das Rezept zur Herstellung von Porzellan, in Thüringen bekannt war, gründeten sich an vielen Orten Manufakturen. Einige suchten nach dem Vorbild Meissens die Nähe die Nähe zu fürstlichen Höfen und schufen Kunstwerke aus Porzellan. Die anderen Manufakturen aber entdeckten Neuland und erschlossen sich einen viel größeren Markt. Porzellan wurde zur Zierde der Bürgerstuben.

Die starke Konkurrenz untereinander und die inzwischen aufkommenden Porzellane aus Franken, Böhmen und Schlesien zwangen zu Qualität und innovativer Gestaltung. Dieses Konzept ging auf. Im 19. Jahrhundert kam zeitweise 60 Prozent der gesamten deutschen Porzellanproduktion aus Thüringen. Thüringer Porzellan war hochwertige Massenware und erschwinglich für jedermann.

Berlin

Keramik-Museum Berlin, Schustehrusstraße 13, D-10585 Berlin-Charlottenburg. Website: www.keramik-museum-berlin.de.

→17.08.09 *Zeitgenössische Keramik nach 1989 aus der Sammlung des KMB*. Keramik-Museum Berlin.

→26.10.09 *Keramik aus dem Westerwald*. Salzglasiertes aus der Kannenbäckerstadt Höhr-Grenzhausen. Keramik-Museum Berlin.

→16.11.09 *Karl Scheid und Gerald Weigel*. Karl Scheid zum 80. und Gerald Weigel zum 84. Geburtstag. Kabinettausstellung. Keramik-Museum Berlin.

08.05.10-29.08.10 *Zauber der Zerbrechlichkeit*.

Meisterwerke europäischer Porzellankunst. Ephraim Palais, Poststraße 16, D-10178 Berlin - Mitte. Website: www.stadtmuseum.de.

2010 blickt die Meißner Manufaktur auf ihre 300jährige Geschichte zurück. Die Porzellansammlung möchte gemeinsam mit der Stiftung Stadtmuseum Berlin dieses Jubiläum der ersten Porzellanmanufaktur auf europäischem Boden feierlich begehen und einen Blick auf das facettenreiche Phänomen „Europäisches Porzellan“ im 18. Jahrhundert werfen.

Obwohl man in Meißen das Geheimwissen um die Herstellung des „Weißen Goldes“, das Arkanum, streng gehütet hat, verbreitete es sich doch relativ rasch, und es entstanden andernorts weitere Manufakturen, sehr früh etwa 1718 in Wien oder 1720 in Venedig. Ab der Mitte des 18. Jahrhunderts konnte ein regelrechter Boom verzeichnet werden.

Die rund vierzig bedeutendsten europäischen Porzellanmanufakturen werden in dieser Ausstellung zusammentreten, um Meißen anlässlich des 300jährigen Jubiläums die Ehre zu erweisen. Dies geschieht auf zweifache Weise: Jede einzelne Manufaktur wird mit ihren Hauptwerken vorgestellt, also das für ihre Produktion Spezifische, Besondere soll gezeigt werden. Zugleich wird sie jedoch in Kommunikation mit Meißen treten, so dass im Einfluss der Wechselbeziehungen auch das Verbindende erkennbar sein wird.

Für diese Ausstellung wurde der internationale Standort Berlin ausgewählt. Das Ephraim-Palais, ein nach der Zerstörung im Zweiten Weltkrieg wieder errichteter Bau des Rokoko, öffnet seine Räumlichkeiten für die fragilen Meisterwerke des 18. Jahrhunderts.

Bürgel

Keramik-Museum Bürgel, Am Kirchplatz 2, D-07616 Bürgel. Website: www.keramik-museum-buergel.de.

→13.09.09 *Möbisburger Töpfermühle – In Erinnerung an Hartmut Kummer*. Keramik-Museum Bürgel.

26.11.09-14.03.10 *Otto Lindig – Die Dornburger Zeit*. Keramik-Museum Bürgel.

Chemnitz

→16.08.09 *Bärbel Thielke – Porzellane.*

Wasserschloß Klaffenbach, Wasserschloßweg 6, D-09123 Chemnitz. Website: www.wasserschloß-klaffenbach.de. Die Porzellangestalterin Bärbel Thielke hat längst nicht nur ein unverwechselbares Profil, sondern auch internationale Anerkennung und Bewunderung gefunden. Seit vielen Jahren fertigt sie im eigenen Studio Unikate oder Kleinserien; seit 2005 arbeitet sie intensiv mit der Porzellanmanufaktur Meißen zusammen. Ihr Anliegen ist eine aus geometrischen Körpern abgeleitete und dennoch feinsinnig wandelbare Gefäßgestaltung. Dabei ist Bärbel Thielke zu einer Art von Funktionalität gelangt, die durch verschiedene Formen und Dekorvarianten einen weiten Interpretationsspielraum gewinnt. Die funktionellen Formen ihrer Gefäße sind ästhetischer Genuss für all jene, für die sich Brauchtum und das Schöne nicht ausschließen, sondern bedingen. Die ausgewählten Ausstellungsstücke geben einen Überblick über das bisher Geschaffene mit Schwerpunkt auf dem gegenwärtigen künstlerischen Tun.

Coswig

→15.11.09 *Der gedeckte Tisch.* Glas und Steingut aus Coswig. Karrasburg Museum, Karrasstrasse 4, D-01640 Coswig.

Deidesheim

05.09.09-27.09.09 14.00-18.00 *Miniaturen, Miniaturen...* Lotte Reimers · Archiv·Atelier ·Ausstellung, Stadt-mauergasse 17, D-67146 Deidesheim. Website: www.lottreimers.de.

Dittersbach

→28.09.09 *Keramik-Spitzendekor – Aus der Sammlung Künstlerhaus.* Galerie im Hofmannchen Gut, Alte Dorfstrasse 8, D-01833 Dittersbach.

Dresden

Porzellansammlung, Zwinger, D-01067 Dresden. Website: www.skd-dresden.de.

→03.08.09 *Böttgersteinzeug.* Ausstellung des Grünen Gewölbe in Zusammenarbeit mit der Porzellansammlung. Katalog. Neues Grünes Gewölbe, Sponselraum, Staatlichen Kunstsammlungen Dresden, Residenzschloss, Taschenberg 2, D-01067 Dresden. Website: www.skd-dresden.de.

Vor 300 Jahren brachte Johann Friedrich Böttger, der als Erfinder des europäischen Hartporzellans in die Geschichte einging, ein besonders exquisites Feinsteinzeug zur Produktionsreife: das „Böttgersteinzeug“. Es zeichnete sich durch eine ungewöhnlich große Dichte und Härte aus und wurde durch raffinierte Techniken so veredelt, dass es schon bald einen hohen Rang innerhalb der fürstlichen Repräsentation einnahm.

Zusammen mit dem Dresdener Hofgoldschmied Johann Jakob Irminger imitierte Böttger die Formen und Gestaltungsprinzipien des chinesischen Porzellans und griff auf Vorbilder aus der europäischen Goldschmiedekunst zurück, die er auf das neue Steinzeug übertrug. Er wandte Methoden der Veredelung wie Schleifen, Polieren,

Glasierungen und Lackieren an sowie eine spezielle schwarze Glasur, die nach dem Brennen häufig sowohl mit kalten Ölfarben als auch mit Gold und Silber bemalt wurde. Von höchster Qualität sind die Schnitt- und Schliffdekore, die Reliefauflagen, die Bemalungen des Steinzeugs mit Emailfarben und die Verzierung der Gefäße mit einem Besatz aus Silber, Gold und Edelsteinen. Daher stellte der Meißner Manufakturinspektor Johann Melchior Steinbrück 1720 stolz fest: „Das allerbeste von solchen Waaren aber habe I.K.M. [Ihre Königliche Majestät, August der Starke] in Dero Grünen Gewölbe und Japanisches Palais zu Alt Dresden“.

Die Präsentation zeigt erlesene und seltene Beispiele solcher verfeinerten Steinzeugs aus dem Grünen Gewölbe, der Porzellansammlung und einer deutschen Privatsammlung, ergänzt von zwei Entwurfszeichnungen des Sächsischen Hauptstaatsarchivs. Rubingläser in Überfangtechnik sowie Steinschnittgefäße aus Chalzedon und Jaspis vermitteln zudem einen Eindruck vom Ideenreichtum des universellen Alchimisten.

08.05.10-29.08.10 *Triumph der Blauen Schwerter.* Meißen Porzellan für Adel und Bürgertum 1710 bis 1815. Japanisches Palais, Palaisplatz, Staatlichen Kunstsammlungen Dresden, D-01067 Dresden. Website: www.skd-dresden.de. 1710 gründete August der Starke in Meißen die erste Porzellanmanufaktur auf europäischem Boden und begründete so den „Mythos Meißen“. Die kostbaren Erzeugnisse avancierten schnell zu einem unverzichtbaren Statussymbol der Europäischen Fürstentümer und gelten bis heute auf der ganzen Welt als Inbegriff kultivierter Tischkultur.

Die Porzellansammlung der Staatlichen Kunstsammlungen Dresden nimmt das 300jährige Jubiläum dieser Gründung zum Anlass für eine Ausstellung, die sich auf die für die Manufaktur so ereignisreichen ersten 100 Jahre konzentriert. Zwischen 1710 und 1815 entwickelte Meißen das ganze Spektrum der Möglichkeiten, die dem europäischen Porzellan fortan zur Verfügung stehen sollten: Es verkörperte die europäische Porzellankunst schlechthin.

Die Sonderausstellung zeigt große Teile der reichen Depotbestände der Dresdner Porzellansammlung, die sonst nicht für das Publikum zugänglich sind. Nach fast 300 Jahren ist in der Ausstellung „Der Triumph der Blauen Schwerter“ 2010 erstmals wieder Meißen Porzellan in dem Schloss zu sehen, das August der Starke einst ausschließlich der Präsentation der königlichen Porzellanschätze aus China, Japan und Meißen gewidmet hatte: Im Japanischen Palais. Ganz im Sinne des porzellanverrückten Herrschers verwandelt sich das Palais dann für einige Monate wieder in ein Porzellanschloß.

Duingen

→06.09.09 *Von Kollergang und Röhrenplatz - Tonindustrie in Duingen.* Töpfermuseum Duingen, Töpferstrasse 8, D-31089 Duingen. Nach dem Ende der handwerklichen Töpferei in Duingen (um 1900) stellten die letzten verbliebenen Betriebe auf eine industrielle Produktion von Steintöpfen um. Zwei Betriebe, die „Norddeutschen Steinzeugwerke“ und die „Duingen Steinzeug und Tonwarenfabrik G.m.b.H.“

entwickelten sich zu Fabriken, die viele Menschen beschäftigten. Die Sonderausstellung zeigt Fotos und Produkte der Duinger Steinzeugfabriken.

Düsseldorf

Hetjens-Museum, Deutsches Keramikmuseum, Palais Nesselrode, Schulstrasse 4, D-40213 Düsseldorf. Tlf +49 211 89 94 210. Website: www.duesseldorf.de/hetjens.

→30.08.09 *Keramik im Kleinformat – Medaillen und Reliefs*. Hetjens-Museum.

17.09.09-03.01.10 *Zeitgeist – Künstlerkeramik von Asshoff bis Zauli*. 100 Jahre Keramik im Hetjens-Museum. Studioausstellung. Hetjens-Museum. Kaum jemals zuvor standen dem Kunsthandwerk derart viele Möglichkeiten inhaltlicher und formaler Art offen, wie im 20. Jahrhundert. So unterschiedliche Faktoren wie die Öffnung Japans nach Westen und seine Teilnahme an der Weltausstellung 1889 in Paris auf der einen Seite und die technischen Möglichkeiten, die die industrielle Revolution des 19. Jahrhunderts eröffneten, waren entscheidend für das neue Repertoire der Keramik in Europa.

Neben die Kunst der Form tritt eine Vielzahl neuer Möglichkeiten, die Oberflächen zu gestalten, wie z.B. bei den Glasurexperimenten Richard Bampis, den Tierstudien Joseph Pallenbergs oder den abstrakten Köpfen eines Lothar Fischer oder Fritz Vehring. Abstraktion und Konkretion entwickeln sich nebeneinander, die Übergänge zwischen Gefäß und Skulptur werden fließend, individuelle Formgebungen rücken in den Vordergrund.

Das 20. Jahrhundert hat nicht nur eine Fülle unterschiedlicher Stilrichtungen hervorgebracht, es war auch das Jahrhundert der Museumsgründungen. Nur ein Beispiel ist das Hetjens-Museum aus dem Jahre 1909, das in den hundert Jahren seines Bestehens gerade im Bereich der Moderne die Arbeiten der unterschiedlichen Künstlerpersönlichkeiten in seinen Bestand aufgenommen hat und an denen der Wechsel der Stilrichtungen ablesbar ist.

Die Ausstellung zeigt einen kleinen Ausschnitt der Gestaltungsvielfalt des 20. Jahrhunderts mit den Arbeiten europäischer Keramikünstler, die im Besitz des Museums sind.

01.11.09-24.01.10 *Faszination des Fremden Ostasien - Europa*. Hetjens-Museum.

Eckernförde

→30.08.09 *Fayencen*. Die Otteschen Manufakturen Criseby und Eckernförde 1759 bis 1780. Zwei Fayence-Manufakturen in einer Hand. Museum Eckernförde, Rathausmarkt 8, D-24340 Eckernförde. Website: www.eckernfoerde.net/museum.

Den äußeren Anlass für diese Ausstellung gab der 250. Jahrestag der Gründung der Crisebyer Fayence-Manufaktur des Johann Nicolaus Otte im Jahre 1759. Zwar kann die Manufaktur, die 1764/65 nach Eckernförde verlegt wurde, aber in der Hand Ottes blieb, nur auf wenige wirklich produktive Jahre (1763-etwa 1772) zurückblicken, aber

ihre Erzeugnisse blieben bis heute gefragte Sammler- und Museumsstücke.

Fayence-Ausstellungen, die sich mit den Manufakturen des Ostseeraums allgemein oder speziell mit Stockelsdorfer, Kieler oder Kellinghuser Fayencen beschäftigten, gab es bereits einige, Eckernförde und Criseby jedoch waren immer nur Beiwerk. Unsere Ausstellung möchte anhand ausgewählter Stücke aus verschiedenen Museen Deutschlands das Augenmerk auf die hiesige Produktion lenken, an der berühmte Fayencemaler wie Johann Leihamer und sein noch bekannterer Sohn Abraham ihre Karrieren begannen, die dann in Kiel und Stockelsdorf zum Höhepunkt geführt wurden.

Die Zahl der Ausstellungsstücke hält sich aus Platz- und Kostengründen in gewissen Grenzen, auch waren, wegen der Empfindlichkeit der in den seltensten Fällen unbeschädigten Stücke, manche der schönsten oder interessantesten Stücke nicht transportfähig. Leider können deshalb nicht, wie gewünscht, z. B. die bekannten figürlichen Arbeiten der Eckernförder Manufaktur zum ersten Mal gemeinsam gezeigt werden, auf drei Figuren mussten wir aus konservatorischen Gründen verzichten.

Zur Ausstellung gehört auch die ständige Fayence-Sammlung des Museums im Großen Saal.

Edenkoben

Sammlung Hinder[Reimers], Schloss Villa Ludwigs Höhe, Villastraße, D-67480 Edenkoben. Website: www.keramik-sammlung.de. Tlf + 49 (0)6323-93016. Besichtigung und Führung nach Vereinbarung.

Eisfeld

18.04.10-12.09.10 *250 Jahre Thüringer Porzellan*. Museum Otto Ludwig, Schloß Eisfeld, Markt 2, D-98673 Eisfeld. Website: www.stadt-eisfeld.de.

Erfurt

→30.08.09 *Inspiziert vom Bauhaus - Die 1950er-Jahre-Vase in Ost und West*. Museum für Thüringer Volkskunde Erfurt, Juri-Gagarin-Ring 140a, D-99084 Erfurt. Website: www.volkskundemuseum-erfurt.de.

Produziert wurden Vasen im Osten und Westen Deutschlands. Die im Westen gesammelten Vasen bestehen in der Großzahl aus Steingut oder Porzellan, die Manufakturen zugesprochen werden können. Die im Osten zusammengetragenen sind meist scheibengetöpferte oder eingedrehte Stücke, die in kleineren Serien hergestellt wurden.

Vertreten sind in der Ausstellung Siegfried Gramann vom Töpferhof Römhild, Wilhelm (Elsa und Ursula) Diebener (Gotha-Keramik), Johannes Andrea Urban und Johann Höhler (Friedrich Roda), Heiner Hans Körting (Dornburg), die Bürgeler Meister: Walter Gebauer, Carl Fischer und Tochter Marie Luise, Uli Wittich-Großkurth (Jena), Albert Kiessling (Langenhessen), Erhard Goschalla (Meuselwitz) und andere.

Fahrenwalde

03.09.10-05.09.10 *European Woodfire Conference*.
Schloss Bröllin, Bröllin 3, D-17309 Fahrenwalde.

Fellbach

→08.08.09 *Zsolnay – Vergangenheit, Gegenwart, Zukunft*. Rathaus Fellbach, Marktplatz 1, D-70734 Fellbach. Website: www.fellbach.de.

In der Geschichte der Keramik und Porzellanindustrie nimmt Zsolnay in Pécs eine herausragende Stellung ein. Seit der Gründung im Jahre 1853 haben die Produkte der Fabrik viele bedeutende internationale Auszeichnungen errungen und wurden in der ganzen Welt bekannt. Hinter diesen Erfolgen stehen vor allem das Organisationstalent, die technologischen Entwicklungen sowie die künstlerischen Fähigkeiten des in Pécs legendären und verehrten Zsolnay Vilmos. Um 1890 bot die Firma eine schillernde Palette irisierender Glasuren an, die dem Stilempfinden der Zeit in idealer Weise entsprachen. Vilmos nannte diese kostbaren und in der Produktion sehr aufwändigen Glasuren Eosin. Die Produkte der Zsolnay-Manufaktur repräsentierten die Stilepochen des Historismus und des Jugendstils in wahren Meisterstücken. Sie umfassten neben Geschirr, Skulpturen und Schaugefäßen auch Baukeramik, von Kachelöfen und Brunnen bis hin zur Fassadengestaltung.

Zsolnay blieb von der wechselvollen Geschichte Ungarns im 20. Jahrhundert nicht verschont. Nach dem Ersten Weltkrieg verlor die Fabrik den Zugang zum internationalen Markt. Der Familie gelang es dennoch, das Geschäft auch über den Zweiten Weltkrieg hin zu betreiben. Produziert wurden sowohl Tafelgeräte im Stil des Art déco und der Moderne als auch Isolatoren für den industriell-technischen Bedarf. In der „sozialistischen“ Periode folgte die Verstaatlichung der Fabrik mit einer am Massenbedarf ausgerichteten Produktion. Die Firma, die in der Folge durch eine staatseigene Bank betrieben wurde, produzierte nach den schwierigen Zeiten der 50er-Jahre wieder einen Teil der ursprünglichen Produktpalette. Nach der Wende blieb der erhoffte Aufschwung aus. Die politischen Veränderungen vollzogen sich inmitten einer allgemeinen Krise der traditionellen Porzellan- und Keramikindustrie, deren ungünstige Auswirkungen bis heute schmerzlich zu spüren sind. Gleichwohl hat sich die Marke, nicht zuletzt wegen ihres nach wie vor legendären Rufes, durch alle Krisen hindurch behaupten können.

Das übergreifende Thema der Fellbacher Ausstellung spiegelt sich in dem gewählten Titel wider. Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft der Marke sollen vorgestellt werden. Besondere Erwähnung verdient die Tatsache, dass der historische Teil der Ausstellung aus der Privatsammlung des in Amerika lebenden ungarischen Kunstsammlers László Gyugy bestritten wird, einer Sammlung, die als die weltweit bedeutendste ihrer Art gilt und hier erstmals in Europa präsentiert wird.

Flensburg

21.01.10-27.02.10 *Aage Birck*. Sydslesvigs Danske Kunstforening, Dansk Centralbibliotek, Norder Strasse 59, D-24939 Flensburg. Website: www.dcbib.dk/sdk.

Frechen

Stiftung Keramion - Zentrum für moderne + historische Keramik, Bonnstrasse 12, D-50226 Frechen.
Website: www.keramion.de. Tlf +49 22 34 69 76 90.

→22.11.09 *Arbeiten der „London-Gruppe“*. Katalog Keramion. Margarethe Schott (1911-2004), Beate Kuhn (*1927), Karl (*1929) und Ursula (1932-2008) Scheid sowie Gerald (*1925) und Gotlind (*1932) Weigel gehören zu den ersten deutschen Keramikern, die nach dem Zweiten Weltkrieg in England ausstellten. Die Bezeichnung London-Gruppe steht für ihre gemeinsame Präsentation 1968 in der Londoner „Primavera Gallery“ des Sammlers und Galeristen Henry Rothschild. Keramiken aus der Sammlung Cremer veranschaulichen das handwerkliche Können auf hohem Niveau, die Vorstellung einer klaren Formgebung und die produktive Weiterentwicklung des jeweils individuell gefundenen Formbegriffs, die die sechs sehr unterschiedlichen künstlerischen Positionen bestimmen.

06.12.09-21.02.10 *Es war einmal, Märchen; Mythen, Sagen und Legenden*. Keramion.

Seit jeher haben Geschichten, Mythen und Legenden die Menschheit fasziniert. Die Ausstellung widmet sich der plastischen Umsetzung narrativer Szenen aus der antiken Sagenwelt bis hin zu den Märchen der Gebrüder Grimm. Plastiken, Reliefs und Gefäße, auf denen Erzähltes dargestellt wird, zeigen die Vielfalt der künstlerischen Auseinandersetzung.

Fürstenberg

Das Museum im Schloss, [Porzellanmanufaktur Fürstenberg], Meinbrexener Straße 2, D-37699 Fürstenberg/Weser. Website: www.fuerstenberg-porzellan.com.

→20.09.09 *Weißes Gold für „König Lustik“*. Das Museum im Schloss, Porzellanmanufaktur Fürstenberg. [Se omtale i *keramiske noter* 29/2009].

→18.10.09 *Souvenir, Souvenir!* Das Museum im Schloss, Porzellanmanufaktur Fürstenberg. Eine kleine Präsentation interessanter hübscher aber auch witzig-kitschiger Souvenir-Porzellane erzählt die Geschichte von Sammeltasse, Wandteller & Co.

15.10.09-07.03.10 *Die Farbe Blau*. Das Museum im Schloss, Porzellanmanufaktur Fürstenberg. Variationen einer Porzellan-Tradition - Kobaltblau und weißer Scherben: Unterglasurmalerei und Kobaltdekore in allen erdenklichen Varianten vom 18. Jahrhundert bis zur Gegenwart werden vorgestellt. - Eine Kooperation mit dem Porzellanikon Selb.

Gera

→20.09.09 *Marguerite Friedlaender-Wildenhain und das Bauhaus – Keramik und Porzellan*. Museum für Angewandte Kunst Gera, Ferbersches Haus, Greizer Strasse 37, D-07545 Gera. Website: www.gera.de. Sie gilt als Pionierin des modernen Porzellandesigns; in den USA besaß sie legendären Ruhm als Keramiklehrerin;

weltweit gehört sie zu den bedeutendsten Keramikerinnen des 20. Jahrhunderts – Marguerite Friedlaender-Wildenhain.

Die 1896 in Lyon (Frankreich) geborene und 1985 in Guerneville (USA) verstorbene Marguerite Friedlaender-Wildenhain gehört zusammen mit Otto Lindig und Theodor Bogler zu den zentralen Persönlichkeiten der Keramischen Werkstatt des Staatlichen Bauhauses Weimar. Dort legte sie gemeinsam mit diesen beiden die Gesellenprüfung ab und arbeitete bis 1925 in der Bauhauswerkstatt mit dem „Werkmeister“ des Bauhauses Max Krehan sowie dem „Formmeister“ Gerhard Marcks eng zusammen. Wie alle Lehrlinge wurde auch sie von der Pieke auf mit den handwerklichen Geheimnissen des Töpferns vertraut gemacht. Sie schuf hauptsächlich Gefäße, die traditionelle thüringische Töpferwaren in Formen und Dekoren zeitgemäß experimentell, allerdings verhalten, wandelten. Dabei erwarb sie sich vor allem in der Werkstatt des „Werkmeisters“ Max Krehan jene handwerklichen Fähigkeiten, die die unveräußerlichen Grundlagen ihres meisterlichen Könnens bilden.

Als Leiterin der Keramikabteilung, von Gerhard Marcks an die „Burg“ Giebichenstein in Halle berufen, führte sie ab 1925 eine systematische Ausbildung nach ihrem Lehrplan mit dem Ziel ein, im Sinne der Bauhausidee Gestalter für künstlerisch wie funktional anspruchsvolle Gefäße auszubilden. Darin steckte bereits der Kern für die spätere Heranbildung von Gefäßdesignern. Als Inkunabeln des Gefäßdesigns im 20. Jahrhundert gelten Marguerite Friedlaender-Wildenhains legendäre Service „Hallesche Form“, „Hermes“ oder „Burg Giebichenstein“, die sie für und in enger Zusammenarbeit mit der Staatlichen Porzellanmanufaktur Berlin schuf, wobei Lehre und industrielle Praxis zukunftsweisend miteinander verzahnt wurden. Gemeinsam mit ihrem Mann Franz Wildenhain, der ebenfalls als Keramiker in der Bauhauswerkstatt Dornburg ausgebildet wurde und ihr als Leiter der Keramikwerkstatt in Halle folgte, emigrierte die Jüdin nach 1933 in das holländische Putten. Dort entstand von beiden ein umfangreiches Gefäßschaffen aus Kleinserien und Unikaten sowie das Steingutservice „Five o'clock“.

Von den Niederlanden ging sie allein in die USA – Franz Wildenhain folgte erst 1949 – und führte eine erfolgreiche Lehrwerkstatt, die Pottery Pond Farm in Guerneville. Die USA-Kritik lobte die solide und systematische handwerkliche Ausbildung ihrer Schüler. Sie verstarb 1985 in Guerneville.

Gessertshausen

→11.10.09 *Exotik um den Nierentisch – Keramik der 50er Jahre*. Schwäbisches Volkskundemuseum Oberschönenfeld, D-86459 Gessertshausen. Website: www.schwaebisches-volkskundemuseum.de.

Nach den Schrecken und Entbehrungen des Zweiten Weltkriegs standen die 1950er Jahre unter den Zeichen des Wiederaufbaus und der Wohnraumbeschaffung, aber auch des kalten Kriegs und der Atombombenbedrohung. Heute erinnert man sich besonders gern an Dynamik und Schwung der Wirtschaftswunderzeit: Sie brachten neue Gebrauchsgüter in den Alltag, nachdem die dringendsten Grundbedürfnisse gedeckt worden waren.

Nach der „Fresswelle“ und der „Textilwelle“ betraf die dritte Konsumwelle der deutschen Nachkriegszeit Wohnungseinrichtungen und Hausrat. „Alles elektrisch“ war ein Schlagwort der Zeit, und bis Mitte der 1950er Jahre wurde etwa die Hälfte der deutschen Haushalte neu „möbliert“. Auf engstem Wohnraum waren besonders Klappmöbel gefragt. Während die meisten konservative, repräsentative Möbel kauften, hielt die Moderne Einzug durch Tütenlampen, Kleinmöbel wie Blumenständer und die berühmten „Nierentische“, Heimtextilien und Gebrauchs- und Ziergegenstände. Die enorme Vielfalt der Moderne zeigte sich zuerst in diesen Accessoires: Sie waren beweglich und leicht zu erwerben.

Die keramische Industrie erlebte in Deutschland in den 1950er Jahren einen immensen Aufschwung. Zum einen gab es nach dem Krieg einen riesigen Bedarf an Gebrauchsgeschirr, zum anderen erlaubte der neue Wohlstand auch die Beschaffung dekorativer Keramik: Vasen aller Art wurden beliebte Geschenke. Ein großes Angebot an Bowle- und Saftservicen, Rauchersets, Portionsschälchen für Partysalate und Halter für Knabbergebäck, zum Teil in abenteuerlichen Formen, war Ausdruck der neuen Bedeutung von Gastlichkeit und Tischkultur. Reiselust und die Neugier auf Exotisches zeigten Dekore von Wandtellern, Reliefmasken und figürliche Keramik.

Asymmetrie wurde zum neuen Prinzip der Gestaltung, und fließende Formen mit moderner, abstrakter Bemalung galten als typisches Merkmal der Zeit. Craquelégasuren wurden so beliebt, dass sie „aufgedruckt“ wurden, und neue, kräftige Farben kamen auf den Markt. Daneben führten weiterhin beliebte herkömmliche Formen und gegenständliche Dekore, z.B. Gräser, Reiher und Rehe, zu einem fast unüberschaubaren Sortiment.

Die von Alois Harasko aus Augsburg mit Leidenschaft zusammengetragene Sammlung umfasst vor allem Zierkeramik aus Steingut und Feinsteinzeug. Im Schwäbischen Volkskundemuseum Oberschönenfeld bereichert erstmals eine kleine Auswahl zeitgenössischer Keramik aus Bayerisch-Schwaben die Ausstellung.

Halle

21.08.09-20.09.09 *Petra Förster*. Forum für zeitgenössische Keramik, Neue Residenz, Domstrasse 5, D-06108 Halle. Website: www.forum-fuer-zeitgenoessische-keramik.de.

Hameln

→29.08.09 *Plastik und Gefäße für innen und aussen*. Keramik Galerie Faita, Alte Marktstrasse 45, D-31785 Hameln. Website: www.keramik-galerie-faita.de.

Heikendorf

→06.09.09 *Jan Kollwitz - Japanische Keramik*. Künstlermuseum Heikendorf - Kieler Förde; Teichtor 9, D-24226 Heikendorf.

Heidelberg

Galerie Marianne Heller, Friedrich-Ebert-Anlage 2, Im Stadtgarten, D-69117 Heidelberg. Website: www.galerie-heller.de.

→16.08.09 *Yasuo Hayashi, Sandor Kecskeméti & Enric Mestre*. Sculptures. Galerie Marianne Heller.

20.09.09-01.11.09 *Jindra Vicova*. Profiles. Galerie Marianne Heller.

20.09.09-01.11.09 *Tjök Dessauvage*. Two movements in space. Galerie Marianne Heller.

22.11.09-10.01.10 *Jane Hamlyn*. For use and ornament. Galerie Marianne Heller.

22.11.09-10.01.10 *Claire Curneen*. Expressive sculptures - Otherwordly messages. Galerie Marianne Heller.

Hohenberg an der Eger

Porzellanikon Hohenberg, Deutsches Porzellanmuseum, Freundschaft 2, D-95691 Hohenberg/Eger. Website: www.porzellanikon.org. Tlf +49 9233 7722 01.

→11.10.09 *Die Farbe Blau - Variationen einer Porzellan-Tradition*. Porzellanikon Hohenberg. [Se omtale i *keramiske noter* 29/2009].

→01.11.09 *Im Zeichen des Löwen – Porzellan aus Künstlerhand*. Katalog. Porzellanikon Hohenberg. Porzellan und Kunst – das ist eine untrennbare Verbindung. Und seit es in Europa die fabrikmäßige Produktion von Porzellanen gibt, haben diese auf Wirtschaftlichkeit orientierten Unternehmen immer wieder mit viel Ehrgeiz versucht, neben ihren utilitären Produktzweigen der besonderen, der künstlerischen Gestaltung Platz einzuräumen. Denn die Figur, die von Künstlerhand modelliert ist, die farbige Fassung, die der Kreativität eines Malers entspringt, das Produkt also, das den erklärten Willen transportiert, mehr als funktionsfähig und benutzbar zu sein – das galt und gilt als hohe Weihe, als eine Art Ritterschlag in der Branche. Es beweist eine besondere Liebe und Leidenschaft für das Material, über ökonomische und betriebstechnische Überlegungen hinaus. Und es unterstellt auch eine gewisse visionäre Kraft und den Glauben daran, dass gerade Porzellan eben mehr ist als ein verfügbares Rohmaterial, das man „hernimmt“. Vielmehr, dass es sich um einen faszinierenden, inspirierenden Stoff handelt, der die menschliche Fähigkeit zur transzendierenden Formulierung geradezu herausfordert, der den Sinn für das, was über das Notwendige hinausgeht und eben hinter den Dingen liegt, beflügelt.

Eine Traditionsmarke, die sich mit besonderem Ehrgeiz dem künstlerischen Porzellan widmet, ist das Unternehmen Hutschenreuther: Zwischen der Gründung des damals „Abteilung für Kunst“ genannten Unternehmenszweiges 1918 bis zum Jahr 1945 zählt man über 2000 Modelle, die in Zusammenarbeit mit über 75 Bildhauern und Entwerfern auf den Markt kamen. Die Ausstellung „Im Zeichen des Löwen. Porzellan aus Künstlerhand“ widmet sich jetzt der

Zeit zwischen der Gründung der Hutschenreuther-Kunstabteilung und 1945, als die Produktion kriegsbedingt zum Erliegen kam, ehe man nach dieser Zwangspause den Betrieb wieder aufnahm.

In Oberfranken war Hutschenreuther nach Rosenthal das zweite Unternehmen in Selb, das eine eigene Kunstabteilung und damit eine neue Luxuspartie eröffnete. Signum war hier lange, dass man mit der Porzellanfachschule Selb zusammenarbeitete: Unzählige Entwürfe des damaligen Selber Schulleiters und Architekten Fritz Klee wurden realisiert. Folgerichtig übernahm der Institutsleiter Klee, auf den auch die berühmte Firmenmarke des Löwen zurückgeht, zunächst die Hutschenreuther-Kunstabteilung. Doch der Zuwachs des Unternehmenszweiges war derart, dass man 1922 gleich zwei Vollzeitkräfte einstellte. Mit Carl Werner als künstlerischem und technischem Leiter und Karl Tutter - beides Bildhauer und Modelleure - war die Gründungs- und Orientierungsphase der Kunstabteilung beendet. Die kongeniale Ergänzung von Werner und Tutter, die beide weit über drei, ja fast vier Jahrzehnte im Unternehmen blieben, führte zur Steigerung der hauseigenen Entwürfe. Darüber hinaus begann eine intensivere Zusammenarbeit mit anderen, neuen Künstlern. Darunter Constantin Holzer-Defanti, Lothar Otto, Theo Vos, später Paul Scheurich, Max Esser oder etwa Paul Börner. Während man schon 1922 mit 300 Modellen einen vorläufigen Höchststand erreichte, schrieb sich die Erfolgsgeschichte über das Art Déco fort, als 1927 Julius Wilhelm Guldbandsen die Dekorabteilung übernahm. Mit den 30er Jahren gewannen naturalistische Tierplastiken und Aktfiguren an Bedeutung. 1944 wurden die letzten neuen Modelle realisiert.

„Im Zeichen des Löwen. Porzellan aus Künstlerhand“ zeichnet mit knapp 300 Exponaten und einem 500-seitigen Katalog einen spannenden Abschnitt der Hutschenreuther Firmengeschichte nach, in der sich eine bewegte, auch künstlerisch von vielen Umbrüchen geprägte Zeit widerspiegelt.

Höhr-Grenzhausen

28.08.09-01.01.10 *Keramik Europas – Westerwaldpreis 2009*. 12. Westerwaldpreis. Katalog. Keramikmuseum Westerwald, Lindenstrasse 13, D-56203 Höhr-Grenzhausen. Website: www.keramikmuseum.de. Udstilling med bl.a. Aage Birck, der sammen med den tyske keramikker Nathalie Schneider-Lang er prismodtagerne inden for kategorien ”Salzbrand/Steinzeug und Porzellan”.

Karlsruhe

→09.08.09 *Jugendstil am Oberrhein*. Kunst & Leben ohne Grenzen. Schloss, Schlossbezirk 10, D-76131 Karlsruhe. Website: www.landesmuseum.de.

Kellinghusen

08.08.09-09.08.09 kl 10.00-18.00 *Töpfermarkt*. D-25548 Kellinghusen. Website: www.kellinghusen.de.

→30.08.09 *Arbeiten, Essen, Schlafen – Keramische Arbeiten von Kerstin Abraham*. Museum Kellinghusen, Hauptstrasse 18, D-25548 Kellinghusen.

Köln

24.01.10-25.04.10 *Meissen 2010 - zum 300. Gründungsjubiläum der Meissener Porzellanmanufaktur.* Museum für Angewandte Kunst, An der Rechtschule, D-50667 Köln. Website: www.museenkoeln.de.

Landshut

Museen in Landshut, D-84028 Landshut. Website: www.landshut.de/museen. [Museet indeholder bl.a. Rudolf Strassers omfattende internationale samling af keramik, som dog ikke er udstillet permanent].

Meissen

Albrechtsburg Meissen, Domplatz 1, D-01662 Meißen. Website: www.albrechtsburg-meissen.de.

Staatliche Porzellan-Manufaktur Meissen, Talstrasse 9, D-01662 Meissen. Website: www.meissen.de. Mit der Erfindung des Hartporzellans und der darauf folgenden Gründung der Porzellan-Manufaktur Meissen im Jahr 1710 nahm die Geschichte des europäischen Porzellans ihren Anfang. Das Firmenjubiläum im Jahr 2010 nimmt die Porzellan-Manufaktur Meissen zum Anlass, den Beginn des vierten Manufaktur-Jahrhunderts mit Ausstellungen, limitierten Jubiläums-Editionen, Festveranstaltungen und Gastronomie zu feiern.

→30.09.09 *Figures der Weltliteratur in Meissener Porzellan.* Staatliche Porzellan-Manufaktur Meissen.

08.05.10-10-31.10.10 *Sonderausstellung zu Innovationen der manufakturgeschichte.* Albrechtsburg.

20.03.10-07.11.10 *Manufakturisten als Bürger der Stadt Meissen*“. Stadtmuseum Meißen, Franziskaner-klosterkirche, Heinrichsplatz 3, D-01662 Meissen. Website: www.stadt-meissen.de.

08.05.10-31.10.10 *Der Stein Der Weis(s)en.* 300 Jahre Mythos der Manufaktur Meissen. Die Albrechtsburg als Porzellanschloss. Katalog. [Website: www.der-stein-der-weissen.de]. Albrechtsburg.

Mettlach

→06.09.09 *Claudia von Boch und Carmen von Boch Kivu Natur-Schauspiel von Farbe und Erde.* Keramikmuseum Mettlach, Alte Abtei, Saaruferstraße, D-66688 Mettlach. Website: www.keramikmuseum-mettlach.de.

München

→27.09.09 *Entstanden im Feuer – Keramikobjekte von Gerd Knäpper.* Staatliches Museum für Völkerkunde München, Maximilianstrasse 42, D-80538 München. Website: www.voelkerkundemuseum-muenchen.de.

1943 in Wuppertal geboren, fand Gerd Knäpper nach langen Wanderjahren durch Europa und die USA in den sechziger Jahren in Japan eine neue Heimat. Er arbeitete bei verschiedenen Töpfermeistern und gründete schließlich

im berühmten Töpferort Mashiko eine eigene Werkstatt. Seinen Durchbruch als europäischer Keramiker in Japan hatte Gerd Knäpper 1971, als er in einem Wettbewerb traditioneller japanischer Keramik, zu dem die Stücke anonym eingereicht wurden, den ersten Preis unter 500 eingereichten Arbeiten gewann – eine Sensation!

Knäpper nahm Anregungen aus der frühgeschichtlichen Jomon-Keramik und der traditionellen japanischen Keramik auf und schuf durch geometrische Umformung und Vereinfachung sein Markenzeichen: Parallelstrichmuster werden halbkreisförmig übereinandergesetzt oder spiralförmig in das Gefäß eingekerbt, wobei die Keramiken überwiegend mit natürlicher Ascheglasur versehen sind.

Neben hohen Gefäßen und Vasen stehen große runde Schalen von bis zu 60 cm Durchmesser. Auch hier kerbt Knäpper die Muster in die Oberfläche ein, wobei übereinandergelagerte Wellenformen oder aus der Mitte heraus laufende fächerartige Motive charakteristisch sind. Ein weiteres Arbeitsgebiet sind die bei der Teezeremonie verwendeten Gefäße.

09.09.09-02.10.09 *Stilleben.* Udstilling med bl.a. Bodil Manz. Galerie Handwerk München, Max-Joseph-Straße 4 [Eingang Ecke Ottostraße], D-80333 München. Website: www.hwk-muenchen.de. Es geht dabei um die Lust an den Dingen, um die Freude an handwerklich gefertigten Stücken mit ihrer ganz besonderen Aura, und um das Vergnügen, mit diesen spielerisch umzugehen, sie in Beziehung zueinander zu stellen und sie untereinander in Dialog treten zu lassen.

Neuenbürg

06.09.09-18.10.09 *Ulrike Hein – Retrospektive.* Schloss Neuenbürg, D-75305 Neuenbürg. Website: www.schloss-neuenbuerg.de. Die Kunstobjekte und Installationen von Ulrike Hein provozieren und konterkarieren zugleich ihre ursprüngliche Bestimmung. Irritierend wirken die originalgetreuen Nachbildungen von gängigen Handfeuerwaffen, Panzern en miniature oder auch die als Riesenmuscheln geformten, mit Zitaten versehenen Weihebecken, die von der Künstlerin aus Filz angefertigt wurden.

Die Verwendung des Werkstoffs Filz in der Funktion als Wärmeleiter und Transformator ist spätestens seit Joseph Beuys bekannt. Auch Ulrike Hein, die 1960 in Neuenbürg geboren wurde und 1991 ihr Studium an der Staatlichen Akademie der Bildenden Kunst in Stuttgart abgeschlossen hat, thematisiert in ihren sozialkritischen Arbeiten sich verändernde Aggregate. Dabei entstehen ungewöhnliche Bedeutungsebenen und Sinnzusammenhänge.

Oldenburg

→09.08.09 *Azusa Ueno – Zeitlinien.* Pulverturm, Am Schlosswall, D-26122 Oldenburg. Das Stadtmuseum Oldenburg präsentiert die Ausstellung „Zeitlinien“ der japanischen Künstlerin Azusa Ueno von der Hochschule für Künste Bremen. Sie wurde unter zahlreichen Nominierungen der führenden Kunsthochschulen in Deutschland für die Nachwuchskünstlerreihe „Keramik im Pulverturm“ ausgewählt. Azusa Ueno zeigt den Besuchern im fast 500

Jahre alten Oldenburger Pulverturm eine Installation, die das Moment der Zeit auf sinnliche Weise erfahrbar macht.

Schweinfurt

→13.09.09 *Franz Hitzler – Farbe, Furcht und Engel*. Katalog. Kunsthalle Schweinfurt, Rufferstraße 4, D-97421 Schweinfurt. Website: www.kunsthalle-schweinfurt.de.

Die Schweinfurter Ausstellung zeigt eine Auswahl von weitgehend bisher nicht gezeigten Acrylbildern sowie seit 2002 in Albissola entstandenen Keramiken.

Selb-Plössberg

Porzellanikon Selb [Europäisches Industriemuseum für Porzellan, Europäisches Museum für Technische Keramik og Rosenthal Museum], Werner-Schürer-Platz 1, D-91800 Selb. Tlf +49 9287 91800 0.

Website: www.porzellanikon.org.

→03.09.09 *Visionen aus Keramik*. 100 Jahre technische Keramik aus „Auma“. Porzellanikon Selb. „...und bereits heute wieder verbreitet sich die Kunde in der Stadt, dass die Anlage eines weiteren ganz bedeutenden industriellen Unternehmens gesichert ist. Ein auswärtiger Herr hat heute ein vierzehntausend Quadratmeter großes Areal gegenüber der Maschinenfabrik angekauft.“ Der hier in der Ostthüringischen Zeitung vom 12. Dezember 1908 geheimnisvoll umschriebene Mann ist der Unternehmer Richard Bergmann, der daraufhin im Frühjahr 1909 die „Porzellan-Industrie-Gesellschaft Berghaus, Auma“ gründet und sich eben dort von Anfang an auf Installations-, Nieder- und Hochspannungsporzellane, also Elektroporzellan spezialisiert. Das Unternehmen prosperiert, schon 1912 macht Berghaus die erfolgreiche Firma zu einer Aktiengesellschaft.

→15.11.09 *Berührungen mit Meissener Porzellan*®. Porzellanikon Selb. Das kennt man ja: Man steht vor einem Kunstwerk und es juckt einem in den Finger: Zu gerne würde man die feine Figur anfassen, dem besonders plastischen Detail nachspüren, über die verlockende Struktur streichen, die Oberfläche erkunden. Doch man weiß ja als Kunstfreund: „Berühren verboten!“ Allzumal, wenn es sich um etwas derart Zerbrechliches und Kostbares handelt wie Meissener Porzellan®. Doch die Ausstellung „Berührungen mit Meissener Porzellan“® stellt all dies auf den Kopf. Denn hier heißt es: „Berühren erwünscht!“

Die Ausstellungsstücke können nicht nur, sie sollen sogar angefasst werden. Geboren wurde diese Ausstellungsidee durch die Anfrage eines Blindenverbandes an die Porzellan-Manufaktur Meissen. Denn mag diese Besuchergruppe auch Probleme mit dem optischen Erfassen von Kunstausstellungen haben: Bietet nicht gerade eine Ausstellung von figürlichem und Gebrauchsporzellan eine ideale Möglichkeit, den bei Blinden sowieso hervorragend ausgeprägten Tastsinn zur Erkundung der Exponate zu nutzen?

Die altherwürdige Porzellan-Manufaktur bei Dresden machte aus diesem Wunsch ihr eigenes Anliegen und entwarf eine Schau, die nicht nur die wertvollen Produkte, sondern auch gleich deren Herstellung für Menschen nachvollziehbar macht, die nicht mit den Augen schauen.

Eingeladen sind sehbehinderte und blinde Besucherinnen und Besucher. Doch gleichermaßen möchte man auch Sehende dazu animieren, Kunst zu erfahren, ohne ihren Sehsinn einzusetzen. Und damit eine faszinierende Welt zu entdecken, in denen die Hände die Aufgabe der Augen übernehmen. Weiterhin soll durch diese Erfahrung das Verständnis für blinde und sehbehinderte Menschen gefördert werden.

Das Ausstellungskonzept will nicht nur fertige Stücke präsentieren. Absichtsvoll hat man auch den aufwändigen Herstellungsprozess in diese ungewöhnliche „Wahrnehmungsschulung“ eingebunden. Wie fasst sich eine der fein ausgearbeiteten Gipsformen an, mit deren Hilfe die Stücke ausgeformt werden? Wie das Porzellan nach dem ersten, dem Glühbrand bei 900°C und nach dem letzten Glattbrand bei über 1900°C? Erstastet man den Unterschied? Spürt man die noch störenden Stellen bei einem zwar schon zusammengebauten („bossierten“), aber noch nicht säuberlich verputzten Stück gegenüber dem, das fertig ist für den nächsten Arbeitsgang?

Kann man unterschiedliche „Moden“ ertasten? Fasst sich eine barocke Kaffeekanne anders an als eine aus dem 20. Jahrhundert und warum? Können Sie den Unterschied zwischen einer aufgarnierten Blüte und einem Blatt zweifelsfrei mit den Händen erkennen? Und gehört das Maul, das sich hier so aufsperrt, zu einem Kamel oder doch eher zu einem Hund? Aus wieviel Teilen setzt sich die kleine Kinderfigur zusammen, und finden Sie alle erforderlichen Einzelstücke ohne hinzuschauen? Wie fühlt sich der Unterschied zwischen einem diamantpolierten und einem glasurüberzogenen Standring an und wie der zwischen Porzellan und Böttgersteinzeug?

Eine Besonderheit dieser Ausstellung ist sicherlich auch die hochkarätige Auswahl der Porzellane selbst, die von berühmten Modellmeistern, Bossierern und Bildhauern stammen. Tierfiguren von Max Esser, Kinderdarstellungen von Julius Konrad Hentschel, das Schwanenservice aus dem 18. oder das Wellenspiel-Relief aus dem 20. Jahrhundert – die Porzellanmanufaktur Meissen macht buchstäblich begreifbar, worauf sich ihr Jahrhunderte alter Ruhm gründet.

Das Porzellanikon zeigt die Ausstellung in einer Übernahme aus Meißen. Damit unterstreicht das facettenreich aufgebaute Spezialmuseum rund um das Thema Porzellan seinen Anspruch darauf, dieses in immer wieder neuer Form immer wieder neuen Besuchergruppen zu erschliessen. Wir freuen uns auf alle, die Neues erfahren wollen – über Meissener Porzellan® oder über ihre eigenen Sinne!

Forår-sommer 2010 *Königstraum und Massenware*. 300 Jahre europäisches Porzellan. Eine Erfolgsgeschichte. Porzellanikon, Hohenberg og Selb. Aus Anlass der 300-jährigen Erfolgsgeschichte des europäischen Porzellans plant das Porzellanikon an seinen Standorten Hohenberg und Selb im Frühjahr 2010 eine große Ausstellung mit dem Titel „Königstraum und Massenware. 300 Jahre europäisches Porzellan. Eine Erfolgsgeschichte“.

Staufen

→30.11.09. *Max Laeuger – Jugendstilkeramik*. Keramikmuseum Staufen, Zweigmuseum des Badischen Landesmuseum Karlsruhe, Wettelbrunner Strasse 3, D-79219 Staufen. Website: www.landesmuseum.de.

Velten

→02.11.09 *Der Ton macht die Musik*. Historische und zeitgenössische Klangobjekte aus Keramik. Ofen- und Keramikmuseum Velten, Wilhelmstraße 32, D-16727 Velten. Website: www.okm-velten.de. Waldteufel, Rummelpott und Okarina versprechen ein abwechslungsreiches Klangkonzert. Gezeigt werden mehr als 400 historische und zeitgenössische keramische Klang- und Musikinstrumente aus ganz Europa.

Weiden

→Efteråret 2009. *Porzellan aus China*. Die Sammlung Seltmann. Internationales Keramik-Museum Weiden, Zweigmuseum der Neuen Sammlung München, Waldsassener Kasten, Luitpoldstrasse 25, D-92637 Weiden/ Oberfalz. Website: www.keramikumuseum.die-neue-sammlung.de.

Wetzlar

→27.09.09 *Werther-Porzellan*. Lotte und Werther auf Meissner Porzellan im Zeitalter der Empfindsamkeit. Katalog. Stadt- und Industriemuseum, Lottehaus, Lottestrasse 8-10, D-35578 Wetzlar. Meißner Einzeltassen und Service mit den Porträts der Protagonisten sowie Episoden aus dem Roman in feinsten Miniaturmalerei. Die Werke stammen von Johann Georg Loehnig, dem besten Porzellanmaler der Marcolinizeit. Werther und Lotte schmücken seinerzeit modische Geschirrförmchen wie Deckeltasse und Déjeuner. Sie dienen dem Genuss der damals exotischen Luxusgetränke Kaffee, Tee und Schokolade.

Østrig

Freistadt

→26.10.09 *Historische Keramik aus der Mühlviertel*. Mühlviertler Schlossmuseum Freistadt, D-Schlosshof 2, A-4240 Freistadt.

Sankt Pölten

→30.12.10 *Jugendstil in Sankt Pölten*. Stadtmuseum Sankt Pölten, Prandtauerstrasse 2, A-3100 Sankt Pölten. Website: www.stadtmuseum-stpoelten.at.

Wien

23.10.09-12.01.10 *Glanz und Farbe*. Glas und Porzellan aus zwei Wiener Privatsammlungen. Liechtenstein Museum, Fürstengasse 1, A-1090 Wien. Website: www.liechtensteinmuseum.at. Zartes Porzellan und fragiles Glas werden in der klassizistischen Bibliothek gezeigt. Verbindendes Element ist hierbei die farbliche Dekoration, deren Motive und Gestaltung den Zeitgeist ihrer Epochen widerspiegeln und von teils nam-

haften Künstlern gestaltet wurden. Rund 600 Objekte aus zwei Wiener Privatsammlungen bieten private Einblicke in einen speziellen Aspekt der Tisch- und Wohnkultur zwischen Barock und Biedermeier.

Rudolf von Strasser ist der kunstsinnigen Welt vor allem als Glassammler und Autor seines Fachgebietes bekannt, das Liechtenstein Museum zeigt nun erstmals geschlossen die Wiener Porzellane dieser bemerkenswerten Sammlerpersönlichkeit. Von den phantasievollen Ausformungen des Barock, mit einem Exkurs zu den Grotesken des Hausmalers Ignaz Preissler, über die prächtigen Goldreliefdekore des Klassizismus bis zu den Blumenmalereien des Biedermeier enthält die Sammlung Strasser feine Raritäten der Porzellankunst.

Zwei Feuerkünste. Die Faszination dieser beiden scheinbar zarten und zerbrechlichen Materialien – Glas und Porzellan – und ihrer geheimnisumwobenen Entstehung aus der Hitze des Feuers haben eine lange Geschichte. In der Neuzeit waren diese Objekte staunenswerter Bestandteil von Wunderkammern. Renaissance und Barock brachten prächtigste Glasgebilde hervor, während das 18. Jahrhundert mit der Erfindung des echten europäischen Porzellans schliesslich sein Lieblingsmaterial gefunden hatte. Durch die technischen und naturwissenschaftlichen Entwicklungen standen beide Materialien zu Beginn des 19. Jahrhunderts in enger Verbindung. Auch im Miteinander der beiden Privatsammlungen wird dies in der Ausstellung bezeugt. Nicht selten etwa malten Porzellanmaler auf Glas und verwendeten gleiche Techniken, Motive und Dekore wie ihre Kollegen in der Glaskunst.

Glanz und Farbe. Farbe ist für beide Materialien wesentliches Gestaltungsmittel. Bereits vor 1800 begann sich die kräftige Farbpalette auf glänzendem Porzellan zu entwickeln und durchzusetzen. Zu den wichtigsten Innovationen der Glaserzeugung des frühen 19. Jahrhunderts zählen die Stein und Lack imitierenden Hyalithgläser in tiefem Schwarz und Rot sowie das Marmor und Halbedelstein nachahmende Lithyalin. Durchscheinende Emailfarben auf Glas und delikate Miniaturmalerei auf Porzellan gingen im 19. Jahrhundert mit der Passion für Aquarelle einher. Mit den Farbtheorien dieser Zeit entstand eine neue Farblichkeit der Interieurs, bei dem Glas und Porzellan als kostbare Akzente mitwirkten.

Schweiz

Carouge

→04.10.09 *Céramique Grand Format*. Katalog [swiss ceramics 1959-2009]. Fondation Bruckner, 17-19 av. Cardinal-Mermillod, CH-1227 Carouge. Website: www.ceramique-bruckner.ch.

Genève

→04.10.09 *La jeune génération*. Katalog [swiss ceramics 1959-2009]. Musée Ariana, Musée suisse de la céramique et du verre, Avenue de la Paix 10, CH-1202 Genève. Website: www.afma.ch. Tlf +41 79 297 52 60.

Nyon

→13.09.09 *La Suisse en céramique*. Katalog [swiss ceramics 1959-2009]. Musée Historique et des Porcelaines, Château de Nyon, CH-1260 Nyon. Website: www.chateaudenyon.ch.

→25.10.09 *Porzellan – Weisses Gold*. Museum Bellerive, Höschgasse 3, CH-8008 Zürich. Website: www.museum-bellerive.ch. Im 13. Jahrhundert gelangte das Porzellan nach Europa und galt in vieler Hinsicht als grosse Kostbarkeit, weshalb es «weisses Gold» genannt wurde. Im Barock war es ein begehrter Luxusartikel und zierte zahlreiche Kabinette europäischer Fürstenthäuser. Bis anhin aus China in grossen Mengen importiert, bemühte man sich hierzulande angestrengt um eine eigene Herstellung und Produktion. Anfang des 18. Jahrhunderts gelang endlich der Durchbruch, und Porzellan wurde zum ersten Mal auch in Europa produziert, genauer gesagt in Meissen, dessen Porzellan-Manufaktur 2010 ihr 300-Jahr-Jubiläum feiert. Porzellan ist ein Luxusgut, das man sich bis heute einiges kosten lässt. Tafelservices ebenso wie repräsentative Einzelwerke waren beliebte Geschenkartikel unter der Aristokratie, und diese Tatsache änderte die Ess- und Tafelkultur.

Manufakturen wie Meissen, Nymphenburg, Hutschenreuther oder die weltberühmte ungarische Herend-Manufaktur hatten im 19. Jahrhundert ihre erste Hochblüte. War Porzellan einst nur den aristokratischen Kreisen vorbehalten, wandelte sich dessen Verwendung und sein Renommee mit der Industrialisierung vollkommen: Porzellan hielt Einzug in die bürgerliche Wohnstube. Aus den höfischen Preziosen wurde ein Massenartikel. Heute werden alte Entwürfe aus dieser Zeit neu aufgelegt. Aufgrund seiner Härte und Isolierqualitäten hat das Material auch die Industrie und Medizin erobert. Im Laufe der Zeit wurde es im Bereich der Autoproduktion und Elektronik verwendet, heute wird es zudem in der Raumfahrt eingesetzt.

Seit jeher begeistert die Transparenz des Stoffes auch Gestalterinnen und Künstler. Das Genre der Porzellanfiguren, welches nach seiner Blüte im 18. Jahrhundert im Jugendstil noch einmal eine bemerkenswerte Phase erlebte, scheint derzeit ein aktualisiertes Revival zu erleben. Faszinierend ist es, zu sehen, welche Möglichkeiten dieses Material bietet. Sperrige Produktionsprozesse halten Kunstschaffende meist nicht von Experimenten ab. Anhand von Objekten namhafter Designer und Künstlerinnen wird ein neuer Umgang mit traditionellen Themen wie dem Tafelaufsatz oder der Figur gezeigt, aber auch Industrie-Produkte und zeitgenössisches Design kommen zum Zug.

Ungarn

Herend

→30.08.09 *Herendmärchen*. Porzellan-Museum Herend, Kossuth u. 140, H-8440 Herend. Website: www.museum.herend.com.

Nederlandene

Amsterdam

European Makers Gallery, Spiegelgracht 2a, NL-1017 JR Amsterdam. Website: www.europeanmakers.nl.

Galerie Carla Koch, Veemkade 500 (6th floor), NL-1019 HE Amsterdam. Website: www.carlakoch.nl.

12.09.09-10.10.09 *Barbara Nanning*. Galerie Carla Koch.

22.11.09-20.12.09 *Bodil Manz*. Galerie Carla Koch.

april-maj 2010 *Jane Reumert*. Galerie Carla Koch.

Apeldoorn

Galerie Montana, Montanalaan 8, NL-7313 CJ Apeldoorn. Website: www.galerie-montana.nl.

13.09.09-18.10.09 *Enno Jäkel · keramische vormen*. Galerie Montana.

08.11.09-13.12.09 *Jeroen Bechtold · porselein*. Galerie Montana.

Deventer

→05.09.09-03.10.09 *Nature as source of inspiration - François Debien & Catherine Salmon*. Decorated stoneware and porcelain. Loes and Reinier Gallery, Korte Assenstraat 15, NL-7411 JP Deventer. Website: www.loes-reinier.com.

Groningen

→11.04.10 *Pure or ideosyncratic*. Groninger Museum, Museumeland 1, 9711 ME Groningen. Website: www.groningermuseum.nl. The forms of the Chinese and Japanese ceramics from the tenth to the nineteenth centuries are the exceptional feature of this exhibition.

The repertoire of forms for Chinese ceramics for the domestic market is very limited. The repertoire is limited to the pot, bowl, jug, dish and vase. It seems as if Chinese potters were absolutely uninterested in creating new or unusual forms with a specific function. But they did generate endless variations of a few forms and sought perfection in these: the so-called 'pure forms'.

However, when the Chinese potters began to produce for non-Chinese customers and markets, the demand for specially manufactured objects with a clearly specified function began to rise. An almost infinite variety of occasionally erratic and bizarre forms thus developed. The exhibition plays with the contrast between these pure and idiosyncratic forms.

Leeuwarden

Keramiekmuseum Princessehof, Grote Kerkstraat 11, NL-8911 DZ Leeuwarden. Website: www.princessehof.nl. Een nieuwe opstelling. In het Keramiekmuseum Princessehof te Leeuwarden is een

spectaculair kabinet te zien met hierin een overdaad aan Chinees en Japans porselein uit de collectie van Age Looxma Ypeij (1833-1892).

→06.09.09 *Fussfassen*. Solopresentatie Beate Reinheimer. Levenswerk 07. Keramiekmuseum Princessehof.

Milsbeek

19.09.09-20.09.09 *Keramisto*. [Keramiekmarkt]. Mookerplas, Milsbeek, North-Limburg. 100 leading ceramists from Europe show new work.

Otterlo

Nederlands Tegelmuseum, Eikenzoom 12, NL-6731 BH Otterlo. Website: www.nederlandstegelmuseum.nl.

→13.09.09 *Spreuken op aardewerk*. Nederlands Tegelmuseum.

19.12.09-21.02.10 *Hollandse schaatswinters*. Nederlands Tegelmuseum.

Tegelen

Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen, Pottenbakkersmuseum, Kastelaan 8, NL-5932 AG Tegelen. Website: www.tiendschuur.net.

→04.10.09 *Pot, Potter, Potst*. 25 jaar cursussen Joop Crompvoets. Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen, Pottenbakkersmuseum.

18.10.09-10.01.10 *Engelenspel*. Solo expositie rondom Dries Engelen. Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen, Pottenbakkersmuseum.

17.01.10-18.04.10 *Schilderen op Klei*. Keramisten schilderen. Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen, Pottenbakkersmuseum.

25.04.10-12.09.10 *Passie in Tegelen - Sjer Jacobs*. Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen, Pottenbakkersmuseum.

Belgien

Bruxelles

12.09.09-10.10.09 *Eva Hild & Kjell Rylander*. Puls Contemporary Ceramics, Place du Châtelain 4, B-1050 Bruxelles. Website: www.pulsceramics.com.

Gent

→11.10.09 *Ceramics by Raoul Dufy*. Museum voor Sierkunst & Vormgeving, Jan Breydel Straat 5, B-9000 Gent. Website: www.design.museum.gent.be. Raoul Dufy began working as an accountant with a coffee importer at the age of 14. At night however he attended courses at the Ecole de Beaux-Arts in Le Havre. As of 1895 he painted academic watercolour paintings of landscapes as

well as portraits and self-portraits. In 1900 he was granted a scholarship which allowed him to move to Paris and study at the Ecole des Beaux-Arts. He studied along with George Braque.

In 1923 he experimented for the first time with ceramic art. He designed a great many sets for the vases of Catalan ceramic artist José Lloréns Artigas. Dufy had his first exhibition in Brussels in the gallery Le Centaure. Dufy's contribution to the applied arts was significant. He completely abstained from making a hierarchical distinction between the "higher" (or visual) arts and the "lower" (the applied arts). He practised both with equal enthusiasm.

The exhibition focuses on his work as a decorative painter. The objects are brought in from various French private collections and from museums.

Frankrig

Henrichemont

→31.08.09 *Brigitte Labb*. Centre De Creation Ceramique, La Borne, 18250 Henrichemont. Website: www.ceramiclaborne.org.

Paris

→07.09.09 *De neige d'or et d'azur*. Chu Teh-Chun et la manufacture de Sèvres. Un maître chinois contemporain. Musée national des Arts asiatiques-Guimet, Place d'Iéna 6, F-75116 Paris. Tlf +33 1 56 52 53 00. Website: www.musee guimet.fr.

Très hautement apprécié en Chine, le maître Chu Teh-Chun, au zénith de son art, vient de consacrer deux ans à la réalisation d'une œuvre céramique. Cinquante-six vases peints de sa main seront exceptionnellement présentés au sein des collections du musée Guimet. Premier artiste français d'origine chinoise élu à l'Académie des Beaux-arts en 1997, Chu Teh-Chun a tenu à honorer le pays qui l'accueille depuis 1955, en associant son talent à celui de la Manufacture nationale de Sèvres. Cette rencontre d'un des artistes chinois les plus importants de sa génération avec le savoir-faire d'un établissement séculaire constitue en soi un événement.

→04.10.09 *Sculpter le bois et la terre · Julian Schwarz et Nicholas Rena*. Musée des Arts Décoratifs, Palais du Louvre, 107 Rue de Rivoli, F-75001 Paris. Website: www.lesartsdecoratifs.fr. These two English artists are being shown together for the first time. One working in wood, the other in ceramics, They have pursued the same formal rigour and developed an acute sense of drawing and a shared interest in power and silence.

03.12.09-09.01.10 *Enno Jäkel*. Clara Scremini Galery, 99 rue Quincampoix, F-75003 Paris.

Sarreguemines

→16.10.09 *Rouge comme...* Katalog. Musées de Sarreguemines, Avenue de la Blies 125, F-57200 Sarreguemines. Website: www.sarreguemines-museum.com. Rouge... comme une flamme, un baiser,

un fruit ? Le musée de la faïence rassemble 6 céramistes autour du rouge : Agathe Larpent, Bernard Dejonghe, Pascal Lacroix, Xavier Duroselle, Marc Uzan, Jean-Pierre Chollet.

Tous ont été confrontés à celle qui, dans le domaine de la céramique, est la couleur la plus difficile à produire, à maîtriser. Le rouge est, d'un point de vue technique, une « recherche du Graal » à laquelle certains céramistes ont dédié de nombreuses années.

D'ailleurs, à l'entrée de l'exposition, des pièces anciennes témoignent de cette fascination qu'a exercée cette couleur sur les potiers de tous temps, des rouges de Chine aux grès rouges de Chaplet ou Dalpayrat.

Mais l'exposition veut également mettre en lumière la relation qu'entretient chaque invité à la couleur rouge. Dans la salle, des espaces cloisonnés et intimes. Le visiteur entre « chez » quelqu'un, dans son univers. Puis une ouverture discrète attire son regard et il passe dans l'espace voisin, investi par un autre céramiste. D'une pièce à l'autre, le parcours traverse différentes expériences du rouge.

USA

New York

The Metropolitan Museum of Art, 1000 Fifth Avenue at 82nd Street, New York. Website: www.metmuseum.org.

→09.08.09 *Royal Porcelain from the Twinight Collection 1800–1850*. Katalog. Wrightsman Exhibition Gallery, The Metropolitan Museum of Art.

22.09.09-21.03.10 *Imperial Privilege · Vienna Porcelain of Du Paquier 1718–44*. Katalog. Wrightsman Exhibition Gallery, European Sculpture and Decorative Arts, The Metropolitan Museum of Art. The second porcelain factory in Europe able to make true porcelain in the manner of the Chinese was established in Vienna in 1718. Founded by Claudius Innocentius Du Paquier, the small porcelain enterprise developed a highly distinctive style that remained Baroque in inspiration throughout the history of the factory, which was taken over by the State in 1744. Du Paquier produced a range of tablewares, decorative vases, and small-scale sculpture that found great popularity with the Hapsburg court and the Austrian nobility. This exhibition will chart the history of the development of the Du Paquier factory, setting its production within the historic and cultural context of Vienna in the first half of the eighteenth-century. The porcelain to be featured will be drawn from both the Metropolitan Museum and the premier private collection of this material.

Pomona

American Museum of Ceramic Art, AMOCA, 340 S. Garey Avenue, Pomona CA 91766. Website: www.ceramicmuseum.org.

12.09.09-28.11.09 *Harrison McIntosh. Pottery in the California Decorative Style*. American Museum of Ceramic Art.

November 2011-April 2012 *Searching for Peace. Post WWII Innovations in Clay*. Katalog. American Museum of Ceramic Art.

Canada

Toronto

Gardiner Museum, 111 Queen's Park, Toronto, Ontario, Canada M5S 2C7. Website: www.gardinermuseum.on.ca.

→09.08.09 *Clay Canvases. The Fine Art of Painted Ceramics*. Gardiner Museum.

→23.08.09 *George Ohr Rising. The Emergence of an American Master*. Gardiner Museum.

02.09.09-10.01.10 *For the First Time – Resent Acquisitions 2007-2009*. Gardiner Museum.

The Gardiner Museum regularly acquires new works of art for its collection through both gifts and purchases. This exhibition features a selection of the objects acquired between 2007 and 2009 that have not been publicly exhibited before. The debut of these pieces allows visitors to see how the museum's collection is continuing to expand and develop in its 25th year.

10.09.09-10.01.10 *Bigger, better, More · The Art of Viola Frey*. Bogudgivelse. Gardiner Museum. California native Viola Frey was an innovative artist whose work combined painting, ceramics and sculpture that resonate on both personal and universal levels. This will be the first comprehensive assessment of Frey's career and legacy since her death in 2004, and will feature Frey's significant works from a variety of collections, including the Artists' Legacy Foundation, the Nancy Hoffman Gallery, the Fine Arts Museum of San Francisco, and the Metropolitan Museum of Art.

Japan

Fujisawa

Oktober 2009. *Kirsten Sloth*. Galleri Azusa, 5-10-3 Honkugenuma, T 251-0028. Website: www.azusa-kougei.jp.

Bøger, kataloger og artikler om dansk keramik udkommet 2009

ved Gunnar Jakobsen

Lars Calmar. The Body Does'nt Lie. By Eva Ryman Hansen. *Ceramics: Art and Perception* 76. 2009, s 78-82. ill.

Poul Pedersen · Lis Ehrenreich. Stukke og Staver. Galleri 5, Middelfart 2009. 14 s. ill. litt.

Elemental Pots by Giles Sutherland. *Ceramic Review* 238. 2009, s 46-47. ill. [Gutte Eriksen].

Lotte Glob. Transformation. Af/by Lise Seisbøll. Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus, Middelfart 2009. 36 s. ill. litt. dansk og engelsk tekst.

Man står på historien og skaber i nuet/Rooted in History, Creating in The Present. Af/by Tinne Delfs. *Kunststoff.* 21/2009, s 9-13. ill. [Jørgen Hansen].

Detektivarbejde - fotos fra Hansen Jacobsens atelier i Paris. Af Teresa Nielsen. *KOT.* 17. årg. 2/2009, s 11-15. ill.

Aase Haugaard Vessels. Risskov 2009. [16 s.] ill. litt. (s 3 [Text]). By Erik Meistrup).

Asger Kristensen. Minimalistische Alchemie. Von Bjarke Regn Svendsen. *Portraits. neue keramik.* 1/2009, s 20-23. ill.

Against the Neutrality of Form. The Work of Morten Løbner Espersen. By Ian Massey. *Ceramics: Art and Perception* 75. 2009, s 69-73. ill. note.

Værker af Pippi-tegneren, Ingrid Vang Nyman. Af Teresa Nielsen. *KOT.* 17. årg. 2/2009, s 4-6. ill.

Eighteen Scenes from the Life of a Modern Potter. As Danish Potter Peder Rasmussen explains, autobiography is a powerful theme in his work. By Peder Rasmussen. *Ceramic Review* 235. 2009, s 34-35. ill.

Skudt papegøjen. Lars Ravn retrospektiv. Red. af Lene Laigaard Andersen. Silkeborg Kunstmuseum, Silkeborg 2009. 179 s., se specielt s 6-8 (Forord. Af Jacob Thage og Lene Laigaard Andersen), s 17-18 (I keramikens verden. [Afsnit i artiklen: Lars Ravn – en banan modnes]. Af Troels Andersen), s 60-65 (Madam Blå og det keramiske værk. Af Esben Lyngsaa Madsen) og s 66-73 (Fra kop til frise. Samtale mellem kunstnerne Svend Danielsen og Jesper Rasmussen) samt s 145-164 og 176-177. ill.

Inger Rokkjær * 1918 † 2008. [Nekrolog]. Af Jørgen Schou-Christensen. keramiske noter. 14. årg. 28/2008, s [1-2].

Mindeord. Keramiker Inger Rokkjær. [Uddrag fra ”Minderune”]. Af Henning Jørgensen. *Kunststoff.* 21/2008, s 38.

Annie & Otto Johs. Detlefs' Almennyttige Fonds rejselegat 2009 til Signe Schjøth. keramiske noter. 14. årg. 28/2008, s [4].

Gefässplastiken von Bente Skjøttgaard. Impressionen des Nordens. *KeramikMagazinEuropa.* 31. Jahrg. 4/2009. *

Annie og Otto Johs. Detlefs' Keramikpris 2009 til Lone Skov Madsen. keramiske noter. 14. årg. 28/2008, s [4].

Slangehud, harepels og fugleffjer. SAXBO – 1929-1968. Af Teresa Nielsen. *Billedkunst.* 17. årg. 1/2009, s 34-39. ill. litt. noter.

Keramik i lange baner – en mønstring af Vejen Kunstmuseums keramiksamling. Af Teresa Nielsen. *KOT.* 17. årg. 2/2009, s 8-9. ill.

Keramik i lange baner. 120 års dansk keramik. Af Teresa Nielsen. Vejen Kunstmuseum, Vejen 2009. 408 s. ill. litt. signaturer og fabriksmærker. register. [Lene Adler-Petersen, Just Andersen, Frode Bahnsen, Arne Bang, Chr. U. Bertelsen, Thorvald Bindesbøll, Peter Bonde, Carl J. Bonnesen, J.J. Bregne, Karin Brink, Christian Bruun, Axel Brüel, Gerd Bøgelund, Birgitte Börjeson (Fuldby), Hans Börjeson (Fuldby), Peter Carlsen, Helge Christoffersen, Erik Cohrt, Gurli Elbækgaard Kristensen, Gutte Eriksen, Eric Erlandsen, Elisabeth Feveile, Adam Fischer, Léon Gallo, Jean René Gauguin, Niels Guttormsen, Carl Halier, Svend Hammershøi, Karen Hannover, Niels Hansen Jacobsen, Karl Hansen Reistrup, Tine Hecht-Pedersen, Effie Hegermann-Lindencrone, Berit Jensen, P.V. Jensen-Klint, Sophus Ejler Jepsen, Chr. Joachim, Kjeld Jordan, Asger Jorn, Ove Th. Jørgensen, Pontus Kjerrman, C.V. Kjær, Richard Kjærgaard, Eigil Knuth, Søren Kongstrand, Elise Konstantin-Hansen, Knud Kyhn, Hugo Liisberg, Svend Lindhardt, Annelise Linnemann-Schmidt, Per Linnemann-Schmidt, Jo Hahn Locher, Morten Løbner Espersen, Sigrud Lütken, Martin Mortensen, Lisbeth Munch-Petersen, Ursula Munch-Petersen, Felix Møhl, Jais Nielsen, Kai Nielsen, Patrick Nordström, Erik Nyholm, Gunnar Nylund, Ingrid Vang Nyman, Bjørn Nørregaard, Anker Nørregaard, Cathinca Olsen, Jens Pedersen, Knud Vald. Pedersen, Carl Petersen, C.H. Th. Petersen, Gerd Hiort Petersen, Christian Poulsen, Erik Rahr, Ursula Reuter Christiansen, V. Rosenstand, Ebbe Sadolin, Axel Salto, Karl Schröder, Olga Schulin,

Stephan Sinding, Bente Skjøttgaard, Niels Skovgaard, Edith Sonne Bruun, Eva Stæhr-Nielsen, Olaf Stæhr-Nielsen, Jens Thirslund, Nils Thorsson, Georg Thylstrup, Chr. Thyrring-Johansen, Troels Trier, Mette Vangsgaard, Gertrud Vasegaard, Myre Vasegaard, Siegfried Wagner, Sigurd Wandel, Kirsten Weeke, Ivan Weiss, Gunnar Westmann, Bode Willumsen, A. Wolffsen samt Alumina, Michael Andersen, Bing & Grøndahl, De forenede Teglværker, Den kongelige Porcelainsfabrik, Hjorths Fabrik, Holbæk Lervarefabrik, P. Ipsens Enke, Herm. A. Kähler, Møller & Bøgely, Palshus og Saxbo].

Afgang 09 Glas & Keramikskolen på Bornholm. Glas & Keramikskolen på Bornholm, Nexø 2009. 51 s. ill. (s 3 Forord. Af Susanne Jøker Johnsen og s 3 Forord. Af Sverre Tveito Holmen). [Julie Bartholdy, Karina Bautz Jensen, Anne Sigun Bjerring, Malene Hartmann Rasmussen, Irene Hebsgaard Andersen, Lene Roehrig Kjær, Ulla Kjølner, Rikke Kofoed Mangelsen, Louise Sille Krogh-Jacobsen, Sussi Marcussen, Mie Mølgaard Madsen, Rikard Palmquist, Odett Rappensberger, Henrik Rasmussen, Stephen Arthur Shaw og Nicolai Østergaard Jensen].

Unika keramik. Form og idé. Mariagerfjord Kunstforening, Mariager 2009. 46 s. ill. litt. (s 5 Forord. Af Søren C. Olesen og s 6-7 Dansk værkstedskeramik). [Per Ahlmann, Beate Andersen, Karen Bennicke, Christian Bruun, Ane-Katrine von Bülow, Anne Fløche, Bente Hansen, Louise Hindsgavl, Gerd Hiort Petersen, Nina Hole, Steen Ipsen, Martin Kaldahl Bodilsen, Bodil Manz, Hans Munck Andersen, Malene Müllertz, Peder Rasmussen, Charlotte Thorup, Hans Vangsgaard og Gunhild Aaberg].

Time Out. Lone Skov Madsen · Turi Heisselberg Pedersen. København 2009. [40 s]. ill. (s 4, 9-10 og 13 Time out mellem ting og værk. Af Louise Mazanti og s 23-24, 29, 32 og 36 Time Out Between Object and Art Work. By Louise Mazanti). [Udstilling i Kunstindustrimuseet]. 65 kr incl. forsendelse. Bestilling: turi.heisselberg@mail.dk eller tlf 31 10 30 12.

Klippefast – indtryk fra Bornholm. Af Henriette Westh. kunst & borger. 182/2009, s 1 og 3. ill. [Julie Høm og Marie Hjorth].

Small island craft in the big city by Grant Gibson. Crafts. May/June 2009, s 24-25. ill. [Eva Brandt, Anne Stougaard og Charlotte Thorup udstiller i Flow Gallery]. *

spin off. [Tekster] af Birgit Amtrup, Morten Cramer, Trine Fjord Hansen, Helenaa Hedegaard, Lotte Kohl, Karen-Lisbeth Rasmussen, Sara Scheel, Charlotte Høgholt Smedegaard og Helene Thing). Skovhuset.

27. årg. 4/2009, s 1-7. ill. (Birgit Amtrup, Morten Cramer, Trine Fjord Hansen, Helenaa Hedegaard, Lotte Kohl, Karen-Lisbeth Rasmussen, Sara Scheel, Charlotte Høgholt Smedegaard og Helene Thing).

A Visit to the Opening of the Céramique Contemporaine Biennale Internationale Vallauris 2008. By Michael C. Stewart. *Ceramics: Art and Perception* 75. 2009, s 57-61. passim. ill. [Michael Geertsen og Steen Ipsen].

Performance · Expression · Provocation. By Helen Bevis. *Ceramic Review* 236. 2009, s 46-47. ill. [International Biennale of Contemporary Ceramics Vallauris med Michael Geertsen og Morten Løbner Espersen].

Biennalen for kunsthåndværk og design 2009. Red. af Tinne Delfs. Kolding og Middelfart 2009. 80 s. ill. noter. dansk og engelsk tekst. (s 3 og 68 Velkommen/Welcome. Af/by Mark Lauberg, Lise Seisbøll, Elsebeth Gerner Nielsen, Poul Dedenroth-Schou og Britta Tøndborg, s 6-7 og 68 Æstetisk bæredygtighed. Forord/Aesthetic sustainability. Af/by Mads Arlien-Søborg og Hanne Lange Houlberg, s 8-11 og 68-70 Censorkomiteens valg/The jury's decision. Af/by Mette Strømgaard Dalby med citater af/with quotations by Mette Strømgaard Dalby, Martin Bodilsen Kaldahl og Anders Ljungberg, s 12-16 Trapholt. Den censurerede biennaleudstilling, s 17-19 og 70-71 Vinderne bliver de engagerede!/The winners will be those who care! Af/by Søren Mandrup Petersen, s 20 FN's Global Compact, s 30-32 og 71-72 Design skal redde verden/Design to the rescue. Af/by Martin Fluri, s 44-45 og 72-73 Ikke-design/Undesigning. Af/by Christian Madsbjerg & Eliot Salandy Brown, s 53-55 Biennaleprisen 2009. Nominerede, s 56 og 60 samt 73-74 Koldinghus. Mode og bæredygtighed/Fashion and sustainability. Af/by Kate Fletcher, s 62 og 64 samt 74-75 Danmarks keramikmuseum. Design og æstetisk bæredygtighed/Design and aesthetic sustainability. Af/by Paula Blomster, s 68-75 Oversættelser/Translations, s 76 Udstillere/Exhibitors Trapholt, s 77 og 75 Biennalens historie/The history of the biennale. Af/by Mark Lauberg, s 78 Censorkomite/Censor committee og s 79-80 Skribenter/Authors). [Christin Johanssen, Anna Olivia Kristiansen, Ursula Munch-Petersen og Vibeke Fønnesberg Schmidt].

International Projekt Network 08/09. Guldagergaard, Skælskør 2009. [52 s]. ill. [Camilla Hvidberg, Maria Rubinke og Birgitte Mørk Winther].

Collect 2009. London 2009. 119 s., se specielt s 56 [Lis Ehrenreich] og s 57 [Alev Siesbye].

Danish ceramics by Christine Temin. *Ceramics: Art and Perception* 76. 2009, s 40-42. ill. [Beate Ander-

sen, Michael Geertsen, Bente Hansen, Nina Hole, Kim Holm, Steen Ipsen, Morten Løbnær Espersen, Bodil Manz, Malene Müllertz, Alev Siesbye, Barbro Åberg og Gunhild Aaberg i Lacoste Gallery 2008].

Speakers Corner: Køppe Gallery er lukket/Speaker's Corner: Køppe Gallery has closed. Af/by Bettina Køppe. Kunststoff. 21/2008, s 26-28.

---

supplement 2008

Hansen, leret og ilden af Lars Svanholm. Kunstmagasinet Janus. 1/2008, s 18-21. ill. [Jørgen Hansen].

Den keramiske proces af Leif Dalgaard. Kunstmagasinet Janus. 3. årg. 4/2008, s 17-19. ill. [Julie Høm].

Longing for a Space Travel. Bjørn Poulsen. Udvalgte skulpturer 1994-2008. Tekster af Bjørn Bredal og Torben Sangild. 2008. 92 s., se specielt s 72-77 (Det offentlige rum – diskret og spektakulært. Af Torben Sangild) samt s 50-51, 79-80 og 89. ill. (s 7-8 Bjørn Poulsens verden. Af Bjørn Bredal og s 53-81 Gnistrende dobbeltheder. Af Torben Sangild).

Mellem Himmel og Jord. Særudstilling af Tue Poulsens værker/Særudstilling af Marianne Poulsens værker. [Vendebog]. Folkemuseet, Hillerød 2008. [24 s incl omslag]. ill.

Monica Ritterband ... og kunsten. Af Monica Ritterband. Introduktion ved Thomas C. Thulstrup og Forord af Ole Lindboe. [København] 2008, s 180-185. ill. [Website: www.monicaritterband.dk].

De voortdurende staat van wording. af Yna van der Meulen. Keramisch Magazine Klei. 28. Jaarg. 2/2008, s 4-7. ill. [Barbro Åberg].

Toldbodmarkedet DOK#1. Design og Kunsthåndværk. Aalborg 2008. 73 s. ill. (s 3 Vild med Kunsthåndværk. Af Henrik Thomsen og s 4 Kunsthåndværk på første klasse. Af Lone Hagedorn og Linda Leifs). [Susanne Bidstrup, Lena Brammer Nielsen, Trine Bruun, Vibeke Gaard, Gurli Hjorth, Yvonne Miller, Louise Maagaard, Lars Rank, Anne Rolsted, Line Skovlod Jacobsen, Laila Stenderup og Mette Lykkegaard Søskov].

---

bøger på vej – Danmark

Dansk værkstedskeramik 1930 til i dag. Bestandskatalog ved Bodil Busk Laursen. dansk og engelsk udgave. Det danske Kunstindustrimuseum, København. 2010.

Spor i Keramikken & Keramiske Profiler. Af Ane Maria og Annimi Holst Schmidt. Rhodos Humlebæk. 2010/11.

---

nye udenlandske bøger 2009-2010 – et udvalg

Lisa Larson · Swedish Ceramic Artist. PIE Books [Website: www.piebooks.com], Tokyo 2009. 160 s. ill. japansk og engelsk tekst. hf. 19 £.

Chinese Ceramics. Highlights of the Sir Percival David Collection. By Regina Krahi and Jessica Harrison-Hall. British Museum Press [Website: www.britishmuseum.org], London 2009. 96 s. ill. litt. noter. hf. 12,99 £.

Chinese Ceramics. A Design History. By Stacey Pierson. V & A Publishing [Website: www.vam.ac.uk], London. 21.09.09. 144 s. ill. litt. noter. ib. 30 £.

The Monochrome Principle. Lacquerware and Ceramics of the Song and Qing Dynasties. By Monika Kopplin. Hirmer Verlag [Website: www.hirmerverlag.de], München. 31.08.09. 188 s. ill. litt. noter. ib. 39 £.

Chinese Export Porcelain. East to West. By Shirley H. Ganse. Long River Press [Website: www.longriverpress.com], South San Francisco. September 2009. 180 s. ill. litt. 22,95 USD.

Chinese Export Porcelains. By Andrew D. Madsen. Guides to American Artifacts. Left Coast Press Inc. [Website: www.lcoastpress.com], Walnut Creek, 2009. 176 s. ill. ib. 24,95 USD.

A Rival to China. Later Islamic Pottery. (Nasser D.Khalili Collection of Islamic Art). By Peter Morgan & Pedro Moura Carvalho et.al. Vol. X. Khalili Collections [Website: www.khalili.org]. 18.12.09. ill. litt. ib. 89 £.

Céramiques japonaise. Un choix dans les collections du musée Cernuschi. De Michel Maucuer et.al. Paris Musées [website: www.parismusees.com], Paris 2009. 183 s. ill. litt. 49 €.

Iznik Ceramics and Tiles. In the Calouste Gulbenkian Collection. By Maria d'Orey Capucho. Scala Publishers [Website: www.scalapublishers.com]. 31.10.2009. 136 s. ill. ib. 29,95 £.

- Dragons, Tigers and Bamboo.* Japanese Porcelain and Its Impact in Europe. The MacDonald Collection. By Oliver Impey and Christiaan J.A.Jorg. Gardiner Museum of Ceramic Art. Douglas & McIntyre. November 2009. 192 s. ill. litt. ib. 49,95 USD.
- Greek Vases. Myths and Everyday Life.* By Andreas School et. al. Scala Publishers [Website: www.scalapublishers.com], London. 30.11.09. 128 s. ill. litt. hf. 14,95 £.
- Greek Vases. Images of Gods and Men.* By Andreas School et. al. Scala Publishers [Website: www.scalapublishers.com], London. 30.11.09. 128 s. ill. litt. hf. 14,95 £.
- Greek Vase Painting and the Origins of Visual Humor.* By Alexandre Mitchell. Cambridge University Press, Cambridge. 31.10.09. 384 s. ill. litt. noter. ib. 55 £.
- Fürstliche Majolika.* Das Majolika-Service für Herzog Albrecht V. von Bayern. Von Gudrun Szczepanek. Schriftenreihe der Gesellschaft der Keramikfreunde, Band III. Hirmer Verlag [Website: www.hirmerverlag.de], München. August 2009. 320 s. ill. litt. noter. index. ib. 95 €.
- Sevres Then and Now.* Tradition and Innovation in Porcelain 1750-2000. By Liana Paredes. D Giles Ltd. [Website: www.gilesltd.com] London. 01.09.09. 176. ill. litt. ib. 35 £.
- At Home with Wedgwood.* The Art of the Table. By Tricia Foley. Clarkson N Potter Publishers [Website: www.randomhouse.com/crown/clarksonpotter]. 2009. 192 s. ill. litt. ib. 20 £.
- Modern British Potters & Their Studios.* By David Whiting. A&C Black [Website: www.acblack.com], London. 01.11.09. 176 s. ill. litt. hf. 29,99 £.
- Clarice Cliff for Collectors.* By Greg Slater. Thames & Hudson [Website: www.thameshudson.co.uk], London 2009. 256 s. ill. litt. hf. 18,95 £.
- Grayson Perry.* By Jacky Klein. Thames & Hudson [Website: www.thameshudson.co.uk], London. 05.10.09. 256 s. ill. litt. ib. 35 £.
- Fat Lava.* West German Ceramics of the 1960s & 70s. Mark Hill Publishing. 2009. 160 s. ill. hf. 18 £.
- Keramikführer 2009-2011.* Deutschland, Österreich, Schweiz und benachbarte Länder. Von Bernd Pfannkuche. Neue Keramik, Höhr-Grenzhausen 2009. 232 s. ill. hf. 12 €.
- Böttgersteinzeug.* Johann Friedrich Böttger und die Schatzkunst. Hrsg. Dirk Syndram und Ulrike Weinhold für die Staatlichen Kunstsammlungen Dresden. Mit Beiträgen von Dirk Syndram, Ulrich Pietsch, Ulrike Weinhold, Anette Loesch und Miriam Bothe. 2009. 168 s. ill. hf. 24,90 €.
- Böttger Stoneware.* Johann Friedrich Böttger and Treasury Art. [Engelsk udgave af „Böttgersteinzeug“]. Hrsg. Dirk Syndram und Ulrike Weinhold für die Staatlichen Kunstsammlungen Dresden. 2009. 168 s. ill. hf. 24,90 €.
- Wertherporzellan.* Von Angelika Müller-Scherf. Imhof [Website: www.imhof-verlag.de], Petersberg. 03.09.09. 160 s. ill. litt. ib. 22 €.
- Meissener Porzellan im Schloss Moritzburg.* Vom Heiligen Hubertus und einem Tête-à-Tête. Von Ralf Giermann. Schloss Moritzburg & Sandstein. 2009. 48 s. ill. hf. 5 €.
- Ludwigsburger Porzellan 1919-1927.* Geschichte - Menschen - Produktion. Die Zweite Ludwigsburger Porzellanmanufaktur. Von Hans U Jordan. IMW. 2009. 158 s. ill. litt. hf. 10 €.
- Frankenthaler Porzellan.* Von Barbara Beaucamp-Markowsky. Schriftenreihe der Gesellschaft der Keramikfreunde e.V. Düsseldorf. Hirmer Verlag [Website: www.hirmerverlag.de], München 2008-2009. ill. litt. noter. register. ib. Bd. 1: *Die Plastik*. 2008. 644 s. 98 €. Bd. 2: *Das Geschirr*. Efterår 2010. 640 s. 98 €. Bd. 3: Beiband *Archivalien* (zu Bd. 1 und 2). Oktober 2009. 240 s. 49 €.
- Die Königliche Porzellan-Manufaktur Berlin.* Eine Kulturgeschichte. Von Volker Koop. be.bra verlag, [Website: www.bebraerlag.de], Berlin. Februar 2010. 400 s. ill. ib. 78 €.
- Berliner Terrakottakunst des 19. Jahrhunderts.* Von Katharina Lippold. Oktober 2009. 176 s. ill. litt. noter. ib. 39,00 €
- Im Zeichen des Löwen.* Porzellan aus Künstlerhand. Die Kunstabteilung Lorenz Hutschenreuther, Selb 1918-1945. Herausgegeben von Wilhelm Siemen. Porzellanikon, Deutsches Porzellanmuseum [Website: www.porzellanikon.org], Selb 2009. 496 s. ill. litt. ib. Indtil 01.11.09 29,90 €, herefter 35 €.
- Porzellan aus Schönwald.* Von Andrea Hanold. Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 15.10.09. 208 s. ill. litt. noter. ib. 49,80 €. [Website: www.schoenwald.com].
- Keramik aus Leidenschaft.* Das Hetjens-Museum und seine Sammlungsgeschichte. Red. von Sally Schöne. Dietrich Reimer Verlag [Website:

www.reimer-mann-verlag.de], Berlin 2009. 223 s. ill. litt. noter. hf. 19,90 €.

Keramiken 2007-2009 von Klaus Fußmann. Galerie Peerlings [Website: www.peerlings.de], Krefeld 2009. 140 s. ill. 15 €.

Gerd Knäpper. Objekte – Objects. Keramik und Bronze entstanden im Feuer. Von Claudius Müller et.al. Staatliches Museum für Völkerkunde, München 2009. 176 s. ill. litt. hf. 20 €.

Gesa Petersen – Keramikerin. Von Gunter Nabel. Cargo Verlag [Website: www.cargo-verlag.de], Schwülper 2009. 224 s. ill. ib. 19,80 €.

Fired by Passion. Wiener Barock-Porzellan des Claudius Innocentius du Paquier. Von Meredith Chilton, Claudia Lehner-Jobst et.al. Melinda and Paul Sullivan Foundation for the Decorative Arts. Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 22.09.09. 1368 s. ill. litt. noter. ib. 199,80 €.

Fired by Passion. Vienna Baroque Porcelain of Claudius Innocentius du Paquier. By Meredith Chilton, Claudia Lehner-Jobst et.al. Melinda and Paul Sullivan Foundation for the Decorative Arts. Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 30.09.09. 1368 s. ill. litt. noter. hf. 199,80 €.

Capron Sculptures Ceramiques. De Ballester Frédéric. Images. 22.10.09. hf. 24 €.

Gilbert Portanier · Oeuvre 2000-2008. Von Peter Nickl & Susan Jefferies. Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2009. 200 s. ill. ib. 49,80 €.

swiss ceramics 1959-2009. Sous la direction d'Adriana Hartley. Association Céramique Suisse. 2009. 59 s. ill.

Italian Renaissance Ceramics. A Catalogue of the British Museum Collection. By Dora Thornton and Timothy Wilson. British Museum Press [Website: www.britishmuseum.org], London 2009. 1-2 [Box set]. 814 s. ill. litt. noter. index. ib. 122,50 £/175 £.

The Hockemeyer Collection. 20th Century Italian Ceramic Art. By Lisa Hockemeyer & Gillo Dorfles. Hirmer Verlag [Website: www.hirmerverlag.de], München. September 2009. 240 s. ill. litt. ib. 85 €.

Italian Ceramic Art. By Henry Wallis. Read Books. 2009. 104 s. ill. hf. 14,45 £.

Illy Collection. A Decade of Artist Cups by Illy Caffè. By Matteo Thun, Achille Bonito Oliva, Andrea Illy & Francesco Illy. Charta. 2009. 212 s. ill. ib. 61 £.

Contemporary Ceramics by Emmanuel Cooper. Thames & Hudson [Website: www.thameshudson.co.uk], London. 21.09.09. 304 s. ill. litt. ib. 24,95 £.

500 Ceramic Sculptures. 500 series. Lark Ceramics Books [Website: www.larkbooks.com], Asheville 2009. 420 s. ill. hf. 16,99 £.

Earthenware. Major Works by Leading Artists. Masters. Lark Ceramics Books [Website: www.larkbooks.com], Asheville. 05.01.10. 318 s. ill.

Keramik Europas. Westerwaldpreis 2009. 12. Westerwaldpreis. August 2009. 290 s. ill. tysk og engelsk tekst. ib. [Aage Birck].

The Ceramic Surface. By Matthias Ostermann. A&C Black [Website: www.acblack.com], London 2009. 208 s. ill. litt. hf. 19,99 £.

The Wheel · Thrown and Altered. By Jack Doherty. Ceramics Handbooks. A&C Black [Website: www.acblack.com], London. 15.09.09. 160 s. ill. litt. hf. 25 £.

Low-firing and Burnishing. By Sumi von Dassow. Ceramics Handbooks. A&C Black [Website: www.acblack.com], London. 16.10.09. 128 s. ill. litt. hf. 15,99 £.

Dirt on Delight. Impulses That Form Clay. By Claudia Gould. Institute of Contemporary Art. 31.10.09. 112 s. hf. 35 USD.

Wall Pieces. By Dominique Bivar Seurado. Ceramics Handbooks. A&C Black [Website: www.acblack.com], London. 11.11.09. 128 s. ill. litt. hf. 15,99 £.

Dry Glazes. By Jeremy Jerneghan. Ceramics Handbooks. A&C Black [Website: www.acblack.com], London. 30.11.09. 128 s. ill. litt. hf. 15,99 £.

Clay, Light & Water. By Margaret O'Rorke. Ceramics Handbooks. A&C Black [Website: www.acblack.com], London. 15.01.10. 128 s. ill. litt. hf. 15,99 £.

Ceramic Jewellery. By Joy Bosworth. Ceramics Handbooks. A&C Black [Website: www.acblack.com], London. 01.04.10. 128 s. ill. litt. hf. 15,99 £.

Mastering Raku. By Steve Branfman. Rev. ed. Lark Ceramics Books [Website: www.larkbooks.com], Asheville. 07.01.10. 176 s. ill. ib. 19,99 £.

Keramik & Tegl. Knabstrup – en fabrik med liv og ler. Red. af Lene Floris og Peter Korsgaard. Forord af Jørgen Ahlefeldt-Laurvig. Med bidrag af Lene Floris, Gerda Margrete Lunn Gram, Mogens Hansen, Ib Hjort-Hansen, Dorte Haahr-Carlsen, Peter Korsgaard, Ingelise Nielsen og Marianne Olsen. Jernløse Lokalhistoriske Arkiv og Holbæk Museum [Klosterstræde 18, 4300 Holbæk - sekretariat@holbmus.dk] 2009. 304 s. ill. litt. ib. 295 kr.

En af bogens mange illustrationer gengiver den beskedne forside fra et katalog fra ca.1925 for "Knabstrup Lervarefabrik", der her defineres som "en underafdeling af Knabstrup Teglværk". Men som det understreges flere steder i bogens tekst, så var Knabstrup Keramikfabrik gennem en stor del af det 20. århundrede rent faktisk landets største lervareproducent.

På grundlag af store velegnede lerforekomster på godset Knabstrups jorder var en teglstensproduktion i gang på stedet århundreder tilbage, en produktion, som intensiveredes efter midten af det 19. århundrede.

Fra 1897 moderniseredes og udvidedes produktionen, så man snart var førende i Danmark både teknisk og med hensyn til kapacitet. Virksomheden var blevet omdannet til et aktieselskab ledet af den dygtige teglværksmand H.H. Schou, som selv var hovedaktionær. I sin bestyrelse havde han bl.a. sin onkel, Philip Schou, grundlæggeren af Alumina og mangeårig leder af Den kongelige Porcelainsfabrik. Måske var det ham, der inspirerede til, at man fra 1907 fik igangsat en finkeramisk produktion på Knabstrup, i første omgang en industrialiseret urtepottefabrikation til professionelt brug, men snart med et bredere sortiment af lertøj.

Det viste sig ganske rationelt at forene et teglværk med en lervarefabrik, hvad der også blev forsøgt andre steder i mindre målestok, og på Knabstrup var de to virksomheder integreret helt frem til 1979 og blev endelig nedlagt samtidigt i 1988. Et produktionsmæssigt højdepunkt var nået i slutningen af 1960'erne, og da var teglværket fortsat langt vægtigere end keramikfabrikken med en årsproduktion på henholdsvis 15.000 ton teglsten mod 700 ton lertøj og stentøj. Produktionsværdien udlignede dog i nogen grad denne forskel.

Dette er et meget kort resumé af bogens første 5-6 afsnit skrevet af lige så mange forfattere. Alle bringer et væld af historiske, geografiske og tekniske oplysninger om denne virksomhed, der i perioder var den største på Holbæk-egnen eller hele Vestsjælland. Forfatterne har alle haft et tæt forhold til Knabstrup,

nogle som gamle medarbejdere, f.eks. produktionschef Mogens Hansen og Ib Hjort-Hansen, der i 1950'erne var kommet til Knabstrup som sekretær for Frida Schou, datteren af H.H. Schou og selv leder af virksomheden fra 1928 til 1968, hvor netop Ib Hjort-Hansen blev hendes efterfølger. Der lægges ikke skjul på, hvor usædvanligt det var dengang, at en så stor og speciel virksomhed blev ledet af en kvinde, men hun blev en meget respekteret skikkelse i dansk erhvervs-liv.

Et langt afsnit, "Keramikproduktionen" (s. 91-125), skrevet af Mogens Hansen, er fyldt med informationer til vores forståelse af pottemageriets udvikling til en moderne keramisk industri. Mogens Hansens artikel suppleres et andet sted i bogen med en "Et Øjebliksbillede 1968" (s.147-171), som grundigt gennemgår produktionsgangen på keramikfabrikken ud fra en omfattende billedokumentation af Mogens Hansen, men nu med tekst af Dorte Haahr-Carlsen, Ingelise Nielsen og Marianne Olsen. Der er naturligvis tekstmæssige overlapninger i forhold til Mogens Hansens egen artikel, men da stoffet jo er kompliceret, er det udmærket at få det gentaget fra en anden synsvinkel.

De sidstnævnte forfattere står så også for afsnittet om "Kunstner på Knabstrup" (s. 172-224). De fleste kunstnere er behandlet på en enkel side, medens dog Johannes Hansen, kunstnerisk leder 1953-70, er blevet tildelt hele seks sider. Det vil sikkert overraske de fleste, at der med tilknytning til Knabstrup kan nævnes en lang række af de betydeligste danske keramikere som f.eks. Bente Hansen, Richard og Bodil Manz, Erik Reiff, Birgit Krogh, Niels Refsgaard og Bjørn Wiinblad. Sidstnævnte blev faktisk medejer af Knabstrup fra 1970'erne og lod en del af produktionen fra sin anden keramikfabrik, Nymølle, overføre til Knabstrup, men stadig mærket Nymølle.

Også en række svenske, tyske, østrigske, ungarske og polske keramikere, nogle velkendte i deres hjemlande, har i perioder arbejdet for Knabstrup, som derved fremstår som den danske keramiske virksomhed, der har været mest indstillet på at ansætte folk med udenlandsk baggrund og skoling.

Afsnittet om kunstnerne på Knabstrup afsluttes (s. 221-24) med en "Tabel" indeholdende et halvt hundrede navne med korte data og sidehenvisning til eventuel (hoved)omtale i selve teksten. Dette er en acceptabel erstatning for det register, som ellers savnes, men lidt pudsigt at finde det længe før bogens egentlige afslutning. Der følger nemlig herefter afsnit om "Stempler på Knabstrup" (s. 225-27) og artikler med mange afbildninger af specialprodukter som té- og kaffestel, husholdningskeramik, sparegrise, lampefodder, havekeramik m.v. Herudover lidt vedhæng om

kammermusik på Knabstrup, ”Knabstrup i kunsten” og et ikke uvæsentligt afsnit om ”At samle og indsamle” med hædrende og fortjent omtale af den lille personkreds, der før museer og keramikforskere var opmærksomme på Knabstrups produktion og samlede ind, nu til gavn og glæde for især Holbæk Museums Knabstrup udstilling.

Som det antydes af denne opremsning, der langt fra har alt med, så kommer man virkelig rundt om emnet. Det er godt, at alle disse informationer og vidnesbyrd er blevet indsamlet og bearbejdet lige akkurat mens tid er. Så tilgiver man gerne, at hele beretningen er blevet en smule kaotisk - den lader sig dog læse let og med megen underholdningsværdi. Noter savnes totalt, men synes til en vis grad indflettet i teksterne, der har mange interessante eller tankevækkende digressioner. Enkelte steder synes forfatterne måske ikke at være på helt sikker grund, som når det f.eks. bemærkes, at ”majolika” er en type lertøj, der især blev udviklet på øen Mallorca. Mig bekendt opstod betegnelsen, fordi færdige produkter fra det spanske fastland blev bragt til Italien via Mallorca, men netop ikke blev produceret eller udviklet dér.

For alle de mange oplysninger, som mere direkte vedrører Knabstrup, er der ikke grund til at være skeptisk. Der er her formidlet en solid viden, som vi hidtil virkelig har savnet.

Jørgen Schou-Christensen

Prinzip Monochrom. Lack und Keramik der Song- und Qing-Zeit. Hg. von Monika Kopplin mit Beitrage von Monique Crick, Patricia Frick, Soon-Chim Jung, Monika Kopplin & Dieter Kuhn. Hirmer Verlag [Website: www.hirmerverlag.de], München 2009. 188 s. ill. litt. noter. ib. 39,90 €.

Boken ”Prinzip Monochrom” är ett resultat av ett samarbete mellan Museum für Lackkunst och Musée des arts d’Extrême-Orient i Genf och är redigerad av Monika Kopplin tillika direktör för Museum für Lackkunst. Resultatet är sju artiklar av sammanlagt sex författare. I huvudsak är det grundläggande fakta kring den monokroma lack- respektive keramiska produktionen i Kina under Song- respektive Qing-dynastien. Artiklarna varierar till en del i kvalitet men dispositionen är klar och redig.

Dieter Kuhn inleder med de bakomliggande politiska och marknadsmässiga förhållandena under Song-dynastien vilket ger de följande artiklarna en inramande och bra kontext. Därpå följer beskrivningar om såväl lackens tillverkningsmetoder- och orter, arkeologiska fyndplatser som former och färger. Även keramiken presenteras grundligt och de fem

klassiska Song-glasyrerna får sin vedertagna presentation.

Soon-Chim Jung beskriver tekulturens inflytande på den monokroma estetik som uppstod under Song-dynastien. Han gör det med hjälp av hänvisningar till klassiska kinesiska texter och visar att det fanns klara uppfattningar om vilken glasyr som skulle göra teet mest rättvisa. Tedrickandets inverkan på den estetiska synen under Song är allmän kunskap bland forskare, samlare och museipersonal men kanske inte utan för de initierade kretsarna. Sammantaget fyller de sju artiklarna sina roller väl och ger en komplex bild av estetik och konstens roll i det kinesiska samhället under Song och Qing.

Huvudtemat är de estetiska principer som styrde att form och färg tog sig liknande uttryck i de olika materialen under perioderna. En kritisk universitetsläsare saknar nog det teoretiska aspekterna kring frågan. Självt skulle jag gärna uppehålla mig vid skillnaden mellan lacken som ett rent hantverk medan keramiken framställdes via industriella produktionsmetoder. Form och färg är ändå desamma. De aspekterna lämnas dock därhän.

Artiklarna presenterar ingen nyare forskning, vilket de inte heller ger anspråk på. Det är grundläggande kronologiska artiklar med god tematik som ger såväl förstagångsläsare av kinesisk keramik och lackkonst en bra uppfattning om temat men som även ger en samlad bild för den mer insatte läsaren. Bokens riktigt stora styrka ligger i de fantastiska fotografier som illustrerar varje artikel. Artiklarna är väl försedda med flera fotografier i komparativt syfte och de är så väl redigerade att flera fotografikompositioner talar för sig själv. Imponerande är också det arbete som lagts ned på jämförande studier av samlingar över hela världen. Den monokroma estetiken blir mycket tydlig då fotografier av keramik placerats bredvid fotografi-er av lackföremål i exakt samma färg och form som keramiken.

Förutom fotografierna är greppet att presentera två material bredvid varandra en stor pedagogisk vinst. Istället för ett materials särart beskrivs här både keramikens och lackens roll i ett större estetiskt sammanhang. Detta sker utan att artiklarna gör avkall på ingående fakta som bränningstemperaturer och bindningsmedel i lackens sammansättning. I stort är det en lockande bok med god kontextuell grund och nydanande presentationer av olika material.

Karin Linder
Konsthistoriker
Nationalmuseum, Stockholm

Keramik i lange baner. 120 års dansk keramik. Af Teresa Nielsen. Vejen Kunstmuseum, Vejen 2009. 408 s. ill. litt. signaturer og fabriksmærker. register. 350 kr.

Modern British Potters & Their Studios. By David Whiting. A&C Black [Website: www.acblack.com], London. 01.11.09. 176 s. ill. litt. hf. 29,99 £.

Gilbert Portanier · Oeuvre 2000-2008. Von Peter Nickl & Susan Jefferies. Arnoldsche [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2009. 200 s. ill. ib. 49,80 €.

Chinese Ceramics. Highlights of the Sir Percival David Collection. By Regina Krahi and Jessica Harrison-Hall. British Museum Press [Website: www.britishmuseum.org], London 2009. 96 s. ill. litt. noter. hf. 12,99 £.

Italian Renaissance Ceramics. A Catalogue of the British Museum Collection. By Dora Thornton and Timothy Wilson. British Museum Press [Website: www.britishmuseum.org], London 2009. 1-2 [Box set]. 816 s. ill. litt. noter. ib. 122,50 £/175 £.

Keramik aus Leidenschaft. Das Hetjens-Museum und seine Sammlungsgeschichte. Red. von Sally Schöne. Dietrich Reimer Verlag [Website: www.reimer-mann-verlag.de], Berlin 2009. 223 s. ill. litt. noter. hf. 19,90 €.

Dry Glazes. By Jeremy Jerneghan. A&C Black [Website: www.acblack.com], London. 30.11.09. 128 s. ill. litt. hf. 15,99 £.

Medlemsarrangementer i Keramikvens Venner (fortsættes)

- Arrangement:** *Bustur fra Århus til Hobro, hvor Mariagerfjord Kunstforening udstiller 19 af Danmarks bedste keramikere udvalgt af direktøren for Det danske Kunstindustrimuseum, Bodil Busk Laursen. Efter at have set udstillingen går turen videre til Barbro Åbergs værksted i Ry.*
- Dato og mødetidspunkt: Lørdag den 29. august 2009, kl 11.30 [busafgang].
Mødested: Flybussens stoppested på banegårdspladsen ved Århus banegård, hvor bussen holder.
Afslutning: Århus banegård kl. ca 17.30.
Fortæring: Husk at medbringe madkurv og drikkevarer til frokosten.
Deltagere: Medlemmer fortrinsret. Minimum 20 deltagere og maximum 25 deltagere.
Pris: 200 kr for medlemmer og 300 kr for ikke-medlemmer.
Arrangør og turleder: Hans-Henrik Dyhr.
- Tilmelding og betaling:** Tilmelding til sekretæren er nødvendig og senest fredag den 31. juli 2009. Betaling til kassereren senest samme dag. *Enkelte ledige pladser i bussen, så det kan nås endnu.*
- Om arrangementet: Læs om udstillingen: ”Udstillinger hvor og hvornår” under Hobro.
- På Barbro Åbergs værksted venter der sig en stor oplevelse. Vi skal bl.a. se hendes modellerede bådformer, hjul og kugler samt andre tredimensionale former og høre hende fortælle om tilblivelsesprocessen.
- Arrangement:** *Åbent værksted og butik hos keramisk designer Line Skovlod.*
- Dato og mødetidspunkt: Lørdag den 3. oktober 2009, kl 10.00-13.00.
Sted: Line Skovlod, Industrivej 16, 5792 Årslev [ca 8 km sydøst for Odense tæt på den nye motorvej mellem Odense mod Svendborg].
- Om arrangementet: Line Skovlods værksted i Årslev er nyanlagt. Det er stort og flot nyindrettet i en nyopført industribygning. En imponerende satsning af en ung keramisk designer, som er afgang fra Designskolen Kolding i 2006. Line Skovlod er ny suppleant til bestyrelsen i keramikvens Venner.
- Arrangement:** *Rundvisning ved Inger og Brian Erhardtsen på udstillingen med Anne Kjærsgaard på Danmarks Keramikmuseum.*
- Dato og mødetidspunkt: Lørdag den 3. oktober 2009, kl 14.00-16.00.
Sted: Danmarks Keramikmuseum · Grimmerhus, Kongebrovej 42, 5500 Middelfart.
Website: www.grimmerhus.dk.
- Deltagere: Fortrinsvis for medlemmer. Maksimum 25 deltagere, hvorfor først til mølle princippet vil være gældende.
Pris: 40 kr pr. person excl. entré til Grimmerhus, men inklusiv besøg hos Line Skovlod.
- Tilmelding og betaling:** Tilmelding til sekretæren er nødvendig. Tilmelding til sekretæren er nødvendig og senest tirsdag den 29. september 2009. Betaling under arrangementet.
- Om arrangementet: Anne Kjærsgaard arbejdede i mere end 30 år i Frankrig, i særdeleshed i La Borne, hvor hun lavede nogle vidunderlige ting i sin brændefyrede ovn. Anne Kjærsgaard fik en enorm indflydelse på den keramiske udvikling i Frankrig. I Danmark er hun kun kendt af keramikere og keramikfreaks. Inger og Brian Erhardtsen, der er hovedinitiativtagere til udstillingen, har besøgt Anne Kjærsgaards børn i La Borne – Marie og Christophe – to gange og har fået en enorm viden om Anne Kjærsgaard og hendes keramik.
- Arrangement:** *Besøg på keramikværkstedet Birkedommervej i København. Her arbejder keramikere Louise Hindsgavl, Marianne Nielsen, Marianne Krumbach, Helene Stockmarr samt 'Claydies' (Tine Broksø og Karen Kjældgård-Larsen).*
- Dato og mødetidspunkt: Lørdag den 5. december 2009, kl 13.00.
Sted: Birkedommervej 29, 1, 2400 København NV
Deltagere: Kun for medlemmer.
Pris: 40 kr pr person.
Deltagertal: Maksimum 20 deltagere, hvorfor først til mølle princippet vil være gældende.
Tilmeldingsfrist: Tilmelding til sekretæren er nødvendig og senest tirsdag den tirsdag den 1. december 2009.

Medlemsarrangementer i Keramikvens Venner (fortsat)

Om arrangementet: De 6 keramikere er uddannet på designskolerne i henholdsvis Kolding og København med afgang omkring år 2000. De har markeret sig flot på udstillinger i ind- og udland samt ved modtagelse af legater og hædersbevisninger. Deres arbejder spænder bredt i udtryk og der arbejdes både med unika og produktion; - fra vilde humoristiske figurer til afsøgende unikaformer, stedsspecifikke projektarbejder og moderne brugsting. Yderligere information om nogle af keramikkerne kan findes på deres hjemmesider: www.louisehindsgavl.dk og www.claydies.com samt på www.danishcrafts.dk under kunsthåndværkerprofiler.

Arrangement: *En aften omkring Nils Thorsson*

Dato og mødetidspunkt: Mandag den 11. januar 2010, kl 19.30.

Sted: Danmarks Designskole, Strandboulevarden 47, 2100 København Ø.

Deltagere: Kun for medlemmer.

Pris: 40 kr pr person.

Tilmeldingsfrist: Tilmelding til sekretæren er nødvendig og senest fredag den 8. januar 2010.

Om arrangementet: Samleren Jens Bak vil fortælle om Nils Thorssons keramik fra Den kongelige Porcelainsfabrik. Jens Bak vil medbringe eksempler på Nils Thorssons keramik. Deltagerne i arrangementet er også velkomne til at medbringe arbejder af Nils Thorsson, som vi så måske kan få lidt mere at vide om.

Arrangement: *Værkstedbesøg hos Lisbeth Holst-Jensen og Helle Nybo Rasmussen.*

Dato og mødetidspunkt: Lørdag den 13. februar 2010, kl 13.00.

Sted: Keramikværkstedet, Bille Brahes Vej 1, Baghuset, 1963 Frederiksberg C.

Deltagere: Kun for medlemmer.

Pris: 40 kr pr person.

Deltagertal: Maksimum 20 deltagere, hvorfor først til mølle princippet vil være gældende.

Tilmelding: Tilmelding til sekretæren er nødvendig og senest tirsdag den 9. februar 2010.

Generalforsamling: *Generalforsamling i Keramikvens Venner*

Dato og mødetidspunkt: Mandag den 8. marts 2010, kl 19.30.

Mødested: Danmarks Designskole, Strandboulevarden 47, Lokale D 109, 2100 København Ø.

Efter generalforsamling: **Foredrag med Snorre Stephensen om "50 år i keramikvens tjeneste"**.

Om arrangementet: Snorre Stephensen, der i 1995 var en af medstifterne af Keramikvens Venner, blev ansat som lærling ved Den kongelige Porcelainsfabrik i 1958, herefter afgang fra Kunsthåndværkerskolen i 1965, eget værksted fra 1965, ansat på Den kongelige Porcelainsfabrik fra 1970, men har gennem mange år været fagleder mv ved Danmarks Designskole samt fortsat sideløbende haft eget værksted. Der venter deltagerne et spændende causeri over et langt liv i keramikvens tjeneste.

Bestyrelse:

Hans-Henrik Dyhr, formand
Erik Linnert, næstformand
Anne Rosengaard Jørgensen,
sekretær
Inger Tribler, kasserer
Gunnar Jakobsen
Turi Heisselberg Pedersen,
suppleant
Line Skovlod, suppleant

Sekretær:

Anne Rosengaard Jørgensen
Ved Stampedammen 31
2970 Hørsholm
Tlf.: 45 86 86 09
E-mail: anne.knud@post.tele.dk

"keramiske noter" udgives af
"Keramikvens Venner" og
udkommer to gange årligt,
henholdsvis primo marts og
primo august.

ISSN 1603-0664

Kasserer:

Inger Tribler
Frederik d. VII's vej 14
3450 Allerød
Tlf.: 48 28 04 16
E-mail: it@daempestuen.dk
Bank: Danske Bank reg nr 1551
Kontonr.: 9 46 17 87

Redaktør af "keramiske noter
30/2009" er **Gunnar Jakobsen** med
tak til de, der har leveret stof til dette
nummer samt til Barbro Haar og
Hans-Henrik Dyhr for gode
kommentarer.

Redaktionen afsluttet 03/22/08/09.

Formand:

Hans-Henrik Dyhr
Billensteinsvej 33
7120 Vejle Øst
Tlf 75 81 40 80